

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 328

АЛ' БАШ НАЈКРАЋА

**Најлепша остварења са XVIII конкурса
за најкраћу кратку причу**

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2019

ПРЕДГОВОР

Међу причама пристиглим на XVIII конкурс за најкраћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа „Алма“, Дејана Јовановић, Алма Оташевић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље приче. Приче послате електронском поштом или потписане приче нису биле у конкуренцији за награде, али су, уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене у овај зборник.

I награда: Данијела Радуловић Божичковић:
„Ал' баш најкраћа“

II награда: Зоран Љубичић: „О подсвести“

III награда: Перица Јокић: „Терапија“

ПРИЧА

Свака прича је из живота. И стварна. Док се теби чини небитна, безначајна, некоме је баш та (за тебе бескрајно досадна), животна.

Зато не суди причама. Ако можеш — саслушај, потруди се, ако не можеш. Можда разумеш између редова речено. Могуће да свако не уме испричати своју животну причу, али свакако да ју је проживео, снажно осетио, можда му дера кожу, изједа цигерицу. Иако прича теби није занимљива, она је снажна, можда тужна. Понекад успе да буде и срећна.

Било како било, она је нечији живот. Прича...

ШЕТЊА

Шетала би градом весела и насмејана.

Поздрављала је познате и људе које у животу до тада није ни чула, ни видела. Уперила би прст у небо, а оно би се разведрило, узвратило топлином увећаног лица Сунца. Мирисала је на руже, била нежног тена попут цвета лотоса.

Када бисте знали о коме говорим, било би ми драго да и мени објасните. До тада, прекријте се преко главе, спавајте и не сањајте ништа.

ПРИЧА ИЗ КОМШИЛУКА

Живела је на почетку комплекса зграда у јужном делу града. Није волела да јој се пролази поред стана у приземљу стазом која је била пречица изласка из круга зграда ка аутобуској станици. Лепила је разна обавештења на ту тему на врата. Ни пошту није волела да јој стиже. Људи су заиста избегавали да тамо пролазе. Живела је сама. Када би је видели, а то је било ретко, увек је била намргођена и видело се да је болесна. Болесне душе, рекло би се и сакривала се од људи. Једног дана пронашли су је мртву испред стана. Умрла је сама на пречици коју је ретко ко и користио. Ко зна колико је тамо лежала! Ја сам желела да кажем: „Госпођо, после вас су само остале руже у дворишту“. На сахрану није имао ко да дође. Руже су после неког времена постале „дивље“.

РАЧУН ЗА ТЕЛЕФОН

Питала се како ће доказати да је телефон њен. У њему није било ниједног броја, ниједног позива, ниједне слике. Имала је само рачун.

Ипак је отишла у полицију и пријавила нестанак телефона. Показала је рачун. Полицајац који је разговарао са њом чудно је погледао.

– Јесте ли сигурни да је то тај рачун?

– Ово је једини рачун који имам.

– Кад сте приметили да нема телефона?

– Одмах по доласку у хотел, легла сам да спавам.

Кад сам се пробудила, телефона није било.

– Вероватно ћете се изненадити, али ово је рачун за магнум 357.

Одмахивала је главом, тврдећи да нема револвер.

– Дајте да проверимо ваше прсте.

Тест је показао да је користила пиштољ. Задржали су је у станици преко ноћи.

Форензичари су отишли у хотелску собу да изврше увиђај. У соби није било крви, мада је била у нереду.

Настрадала је само „пегла за косу“. Неко је брзо напустио собу са погледом.

МАГИЧНИ САТ

Код сајџије стално носим очев сат. Никако да се одрекнем поклона. Отац ми купио када сам дипломирао велику матуру. Тачно ми показује време у Јапану, Берлину и Београду. Црвена стрелица ми показује далека путовања и дестинације, плава скретања у велика насеља, а жута да сам залутао на путу. Кола не журе, људи лебде у ваздуху, дрвеће плеше на ветру а сат ми се смеје на руци. Па ово је нека чудна чаролија? Поклон се не гледа у зубе, каже наша чувена пословица. Сат ме зауставља у брзим корацима, упозорава на лоше време (кишу и падавине). Не знам шта се са мојом главом збива. Једног дана сам га однео право код часовничара. Сат ми личи на магнетни харп, показује ми чудне знаке и ради просто забрањене ствари. Лупа ми срце од узбуђења, рекох несмотрено мајстору. То је немогуће, рече ми човек по сто ти пут. Ви стално сањате погрешне ствари, а сат вам откуцава беспрекорно у делићу секунде!

ПОНЕДЕЉАК

Младић и девојка су се знали из виђења у продавници у којој је она одскора радила. Сем „здрavo – довиђења“ ништа више нису говорили једно другом.

Једног дана у продавници су остали само она и он.

„Стани мало“ рекла му је. Вратио се до пулта. Гледали су се у очи и без имало муке разумели једно друго.

„Имаш ли девојку?“

„Имам. Скоро смо прославили шест година. Ти?“

„Удала сам се пре неколико месеци.“

„У реду онда, то је то. Довиђења.“

„То је то. Довиђења.“

Обома је било јасно да ту не сме ничега бити. Он је престао да долази следећих неколико дана. Али, неће то бити тако још дуго. Спрема се за понедељак.

ВОДА ПЕВА

Има ли ичег милогласнијег од звонког певања хладне воде у танком, вибрантном стаклу чаше, у коју смртничка рука, у августовски сутонски час, налива жедно из ознојеног бокала, тек извађеног из хладњака?

Пева свежина живота тад, пева жеђ венчана с утолом, пева и радост бивствовања, јер нема ничег природнијег, ни сладоснијег, ни укуснијег од узастопних гутљаја живе воде, у позној јари лета, зрелог и златног.

Нису ли то певање воде и звон тај стакла, од љубавног додира с ускомешаним молекулима воде, глас појственог бића, красног веома? Није ли, онда, красота у саставима свега, и кад је не видимо? Воду у чашу стакленог тела, крхког и звонког, наливати крепко, шта је до празник исконског – „тако то треба да буде“? Све је тад ту, на своме месту од вечности – човек, жеђ, вода, сијање смисла?

А кад почнеш да пијеш, благодарно – то је већ праискуство онога Сада надвременског, у времену стварном и прелестном. Зар није тад прекрасно смртник бити, кад ти у чаши и вода пева?

ИГРА

Као да је јуче било. Не тако давно... у детињству!
Играли се цурице и дечаџи. Како је то забавно било!

Прошла је ескадрила полиџијских паса! Наоружани до зуба траже људе скривене у планинама! Још су тамо остали оно мало слободних који су пркосили диктатури Великога Брата!

На почетку Миленијума је било све ОК. Свако је знао своје дужности и разлог постојања! Сви су радили за заједницу. Чак су имали и слободно време – за игру!

Али, све што је лепо кратко траје! На жалост! Преко ноћи се све променило! Дошао је диктатор – Велики Брат са хиљаду руку и хиљаду очију! Камере су поставили свуда. А игра – игра је била забрањена!

Метропола је постала затвор! Скоро за све – ретки су они који су напустили зидине града и повукли се у планине. А њихове мисли – телепатске речи су одзвањале као ехо у срца свих оних који знају шта значи реч: Слобода!

Људска је мисао слободна – попут ветра, попут звезда на небу! Зато су отишли у високе планине – да буду ближе звездама. И да се – играју; јер игра – још увек траје!

Жељка Башановић Марковић

ДОЈИЉА

Подојила је своје новорођенче, захвалила се Богу
јер има млека...

Захвалила се Богу јер је дете здраво, мушко... За-
хвалила се, јер тако мора.

Дете је заспало спокојно са капима млека на
уснама.

Брадавице су јој бриделе, али срећа је увек на
ивици бола и уживања.

Као каква клацкалица хоће ли или неће клати-
ло се небо над њима...

Прогутаће их вера као најјача сила.

Подигла је уморне очи на горе, захвалила се Бо-
гу још једном пред сан.

Бог је један док се не предомисли, помислила је
и утонула у сан.

Није се више никад захвалила. Није се ни буди-
ла. Бог је био будан.

Све остало био је сан.

Борислав Батин

ДУГАЧКА ЉУБАВНА ПРИЧА

Нехајно у једном парку, на клупи под кестеном, на растанку, рекао јој је: – чекај ме...

Паркови знају да трају...

Педесет година је прошло...

На клупи у парку седи старица, дечијег лица, око ње опало кестење.

Нехајно, старац без седих у коси сагиње се, узима кестен, мирише га и уморно седа на клупу под младим кестеном до старице, дечијег лица.

– Дошао си... рече му старица са очима боје дивљег кестена...

ТУРСКИ МОСТ

У моје село долази се преко Турског моста који је саграђен преко речице Бирде. Бирда се спушта са Карпата, од мог села одвојена је насипом. Пре неких двадесетак година Бирда је набујала, биће да је преко зиме нападало превише снега на Карпатима, па се Бирда прелила преко насипа и поплавила село. После тога су Бирди променили ток, а у њеном бившем кориту настала је бара. Сва је зарасла у трску, у њој се гнезде дивље патке и с времена на време се брчкају лабудови, у пролазу на својим белим путоштвама. Причају у мом селу да је некада у Бирди било толико рибе да ни пловак не би успевао да се исправи након што би удица била забачена, а већ би риба загризла. Ко зна, можда је заиста тако и било. Пре неки дан сам желео да фотографишем Турски мост. Зарастао у густиш, онако надвијен изнад Бирде, не може ваљано ни да му се приђе, једва се види од зеленила које га је прекрило. Мислим се: „Ако. И не мора да му се прилази, и нека га је прекрило зеленило“. И пођох својој кући. Ту крај Бирде и крај Турског моста надлете ме јато дивљих гусака у својим нахођењима.

СПАСИХ ЛИ СВОЈУ ДУШУ

Никад се подунавске шуме нису пробудиле већ у марту. Осећам их како бубре светлозеленим соковима и како моје немире маме да ноћу витлају мојом свешћу проводећи је кроз сва, до сада чак и мишљу дотакнута искуства мог готово већ истрошеног живота.

Све је илузија, лаж и превара сем вашег правог одговора на позив друге измучене душе. Узалуд шарене слике материјалне стварности хоће да прекрију истините трагове нечовештва. Она везују незреле душе за мукотрпни пут искупљења и намећу нове провере.

Узели ми душу паметни трговци људским надама, изгубили је у свом банкарском лавиринту, и сада ми узалуд овај вапај. Вратите се својој кући, макар оној трошној, заборављеној на пропланку испод планине или оној од ћерпича у широком сокаку. Стрпљиво очистите поток и прокопајте затрављени канал, вода нека потече. Душе предака чекају да осветљени, обновите живот. Зар да бука мобилних телефона ућутка песму птица?

Када неко следеће рано пролеће пробуди и одмота ваш утрошени животни програм, потрудите се да на крају остане у души само светлост и љубав. Пробудите се у белој соби широко отворених врата, с граном процветале воћке у прозору и милим погле-

дом задовољних родитеља с пожутелих фотографија послаганих у дрвени оквир. Мирис погаче нека најави ново рођење. Време и његове креације не постоје, вечно је само нежно осећање које је родила блага реч, осмех и пружена рука другом човеку. Комад хлеба и шоља топлог млека. Лепа мисао и нада.

САМО СЕ РОДЕ ВРАЋАЈУ

На салашима и у селима Баната све је мање младежи и вредних, радних ужурбаних старих ратара, мобе и сеоских окупљања.

Остала су готово празна села, рушевине и пустаре. Некад, децом и житарицама богатим пољима банатским, завладао коров и пустош. Све мирише на тугу, на усамљеност, на одумирање, на старост.

Аветно и сабласно изгледају срушени и оронули зидови и паорске куће, земљом, плевом, знојем и мобом набијени. Само се роде, с пролећа, увек у исто време, врате у своје, пружем и сламом плетене куће, на старим, угашеним оцацима, у своја гнезда. И роде, као и стари, ислужени паори, не напуштају своја огњишта до своје смрти, до ишчезнућа.

На кућним праговима само паучина и црвоточина, свуд тишина и вечни мир, који опомиње, пече и боли. Остале су само старе, слабашне очи, загледа-не у даљину и жарко желе да их поред рода, посете и оне младе генерације које су својевремено отишле са села и сад не знају или не желе да се врате на своја, топла, родна огњишта, док се она, коначно и без повратка не угасе.

ПОКУШАЈИ

Десет година је настојала, безброј пута, природно и вештачки, покушавала да добије дете. И најзад, биомедицински потпомогнутом оплодњом, доласком жељеног сина на свет – постала срећна. А син је, у двадесетој години, већ са првим покушајем, успео да себи одузме живот. И да мајка, остане – заувек несрећна.

Данијела Божичковић Радуловић

АЛ' БАШ НАЈКРАЋА

Родио се. Живео. Умро.

Родио се. Умро.

Родио се.

Умро.

Родио се. Као да није ни живео. Умро.

Почетак и крај су исти. Испуни средину животом.

Иначе, дабе си започео. Као кад у кикирикију нема плода. Па ти дође горко под језик и шупље под зуб.

Па му дођеш као да му и ниси дошао.

Животу.

ПОДСТАНАРСКА ПРИЧА

Живети преко пута Правног факултета значило је имати већи друштвени статус, елитистичку позицију, културни и интелектуални комфор. Ако вам подстанарска соба гледа још и на Ташмајдански парк, онда вас контакт са природом и свеж ваздух велеграда доводи у апсолутно стање духовног спокоја. Оглас звучи примамљиво. Цена собе је сасвим пристојна. Требало је још само да упознам власника стана и разгледам свој будући кутак.

Врата је отворила љубазна, рашчупана жена, у дотрајалој одећи, различитих материјала и боја. Увела ме је у кухињу и укратко испричала своје љубавне јаде. То је, ваљда, у знак добродошлице. После два сата погледала сам собу и купатило.

„Ово је Ваша будућа соба. Имате предиван поглед на парк“ – раздраганим гласом рекла је власница стана.

Врло сведен призор: један кревет, сто, две столице, ормар, једна ТА пећ и један прозор уливали су топлину и сигурност породичног дома.

„Знате“, наставила је власница, „морате да познајете кућни ред“.

„Када ја укључим пећ, Ви своју искључујете, јер искаче осигурач... и обрнуто!“

„Једна од столица је поломљена, а врата ормара могу да склизну ако их нагло затворите... Иначе, не-

мојте се чудити ако мој муж уђе у Вашу собу у неко доба ноћи. Знате, воли мало да попије и ако је бесан, бије. Ако дође расположен, лећи ће у кревет поред Вас и заспати као јагње“.

Скамењена, раширених зеница и отворених уста, нисам реч рекла.

Подне у Београду. Видим како се уличне светиљке велеграда полако гасе и неки северни ветар...

„Госпођице, свако од станара има сатницу када и колико дуго може остати у купатилу. А што се кухиње тиче, фрижидер је заједнички. Једе ко и кад стигне ако је нешто остало од претходног“.

...дувао је брзином урагана. Тамо негде, пљуштало је небо. Да су записи из мрвог дома, нечији шињел, уклетa воденица, Сава Савановић, да је фикција једног умешног приповедача реализма, било би стварније од нашег разговора.

Сва раскош, златна прашина, академска таштина, паланачке илузије и велеградске болештине распршиле су се у хиљаду делова.

Имам сто евра у џепу, два кофера одеће и гомили књига.

„Добро. Видим да нећете собу, али имам зимску јакну... црвену... за Вас! Педесет евра!“

Над Ташмајданом је већ увелико сијао огромни, жути месец.

ОЧИМА ГЛЕДАНО

Мијењају се слике у мојим очима. Сјенку нисам успио заскочити, покушавајући узалудно више пута. Крајеви ципела су сакрили своју црну боју прашином дотад присутном по тротоару.

Сунчан је дан. Видим. Дижем поглед испред себе. Горњим дијелом очију гледам плаветнило неба изнад високе планине Вранице. Лијево од мене мирује разграната трешња коју препознајем сваки дан и замолим је да ту остане још хиљаду година.

Нема више хладовине шест високих јела које су правиле невјероватан хлад и штитиле околину магистрале од прашине која се дизала испод точкова тешких камиона. Остаци иглица само опомињу да су ту донедавно бивствовали ти високи дрвенасти љепотани.

Препознајем људе што пролазе поред мене. Неке поздравим. Неке заборавим поздравити, а неки окрену главу управо у тренутку кад хтједнем да климнем главом у њиховом правцу.

Дан уобичајен. Скоро невидљив. Слике које слажем сваки дан врте се као на филмској врпци.

НАГЛУВОСТ

Моји млади се друже са мном само за време ручка, а тада причају тихо, да их ништа не чујем или једва да чујем по коју реч. Када их питам о чему причају, они неће да ми кажу. Напротив – смеју се и спрдају се са мном као – не морам баш све да чујем, или ми кажу да обуздам радозналост. Зато за време ручка ћутим и ништа не питам. Постоји ли нешто што је требало да чујем, они се нервирају кад о томе ништа не знам јер су о томе причали за ручком. Деси се и да нешто погрешно чујем. Рецимо, уместо трава, чујем крива! Ем сам све више глува, нарочито кад дође такав дан пред погоршање времена, ем – како год окре-нем – крива сам. Дође ми да идем у свет бели и да се више не вратим!

МАРТА
(УЖАС У ТРИ ЧИНА, ЧИН ПРВИ)

Марта је као и сваког другог јутра у последњих седамнаест година устала рано изјутра спремајући се да оде на посао. Из Мексика је дошла у Шпанију надајући се бољем животу, сигурности и, наравно, да ће упознати господина правог. На жалост, као и већина дођоша из Латинске Америке и она је доживела своје велико разочарање, али није било места одустанку и повратку у мексичку „кориду“.

Првих пар година променила је неколико послодаваца, да би последњих петнаест година провела као медицинска сестра у болници „Vall d'Hebron“, где се свакодневно сусретала са тешко оболелима од рака и била им углавном последње лице које ће видети пред одлазак на онај свет.

Иако је одувек била тачна и потпуно предана послу, овог пута се мало дуже задржала у кући приликом испијања прве јутарње кафе и листања новина. Кад је угледала да је већ 8:25, брзо је узела још један гутљај кафе и сјурила се у гаражу где ју је чекао металик сиви seat ibica из 2006. године.

Брзо га је упалила и нагло кренула у рикверц... Крајичком ока јој се учинило да нешто мало, црно протрчава иза њених кола и већ следећег секунда се чуло једно снажно БАМ.

Марта је само зурела у даљину. Знала је да се њен читав тужни, напорни али ипак прелепи свет управо срушио.

ШЕТЊА

Споро сам се кретао дугом и узаном варошком улицом. Чуо сам бат својих корака на плочнику, местимично прекривеним хартијама и опушцима јевтиних цигарета. Ситна киша је почела да ромиња кад ме је трк црне мачке за тренутак натерао да застанем и пропустим седобрадог старца са штапом.

Из књижаре ме је угледала продавачица и махнула ми руком у знак поздрава, а онда је прст уперила ка великом лексикону и задовољно се осмехивала. Вешто сам избегао сусрет са причљивом сусетком која је теглила препуне торбе, враћајући се са пијаце. Када је добро поодмакла, лагано сам ишетао из пасажа, где се тихо препирао један љубавни пар.

Ка мени је долазила другарица из гимназијских дана, цимајући пантљику за коју је привезала белу пудлицу. Када сам јој се сасвим приближио, окренула је главу, дајући ми до знања да жели да ме сасвим заборави.

Спустио сам обод шешира ка носу и упутио се према парку. Тада сам иза себе зачуо пискав и продоран глас, који је више пута узвикивао мој надимак. Убрзао сам корак да ме не стигне мени непозната особа.

ПРОДАВЦИ СИРА

Увек је тако било. Као што је данас, као што ће увек бити. Г-дин Рајко упао је у пијачну гужву, и жамор, изнова посматрао необичну, крајње спонтану, привидно несвесну и скоро ритуалну реакцију присутних.

А она се састојала у томе да је са крајњом знатижељом, скоро дечјом радозналошћу, посматрао њих скоро двадесеторо како реагују када у простор посебног дела женске пијаце, где се продаје сир, уђе могући купац. Продавци, искачу скоро унезверени због очекиване среће да могу да буду изабрани као могући продавци сира; тада испред себе истуре виљушку или кашику, некад и нож и нуде на пробу могућем купцу сир, каквог нигде нема, јединствен и најбољи на свету, говорећи да је прављен на стари начин како га данас нико нигде не прави, те да је тај, дакле, једини прави начин изворно направљен и да и убудуће може рачунати на ту околност, баш са њим као продавцем.

Без изненађења, уз потпуно прихватање ситуације продавца, разумео га је и за моменат када се коначно овај опредељивао за неког, сада конкретног, како и зашто, и то сви одреда и напречац постају мрзовољни, незаинтересовани, троми, зашто би заћутали једни од других, остајали у дубокој дистанци, као да се никада у животу нису ни видели ни срели. Продав-

ци су кисело повлачили истурени сир у кофе, при чему се, напрасно, стварао утисак да им више и није битно да сир продају, како су се враћали у свој свет, заборављајући где су и повод окупљања, заборављали и купца и све друге продавце, једва региструјући све друге око себе, чак и разлог боравка овде. Неки би купце који су се ту врзмали, гледали као највећег непријатеља, који им је нешто одузео, нечега лишио и тако испонова... скачући на новог и могућег купца.

ГРАД

„Шта да ти кажем душо... матори смо... уморни“. „Молим те, немој опет причу како је све некад било лепше!“ Али јесте.... Желим да опет возимо бицикл по Ади, после једемо гирице у пивници... Сећаш се оне у Цетињској улици... увече идемо на Академију или КСТ, слушамо музику... љубимо се. Враћамо се пешке на Дорћол... на нашој пијаци сељанка каже „сачувала сам Вам најлепши парадајз“. Старо, драго наборано лице. „Ех, сад! Било па прошло, гледај децу“ „Баш ниси романтичан... сањам будна пекару у Карађорђевој... тамо си ме водио рано ујутру, док се на Савском пристаништу растају музичари и боџи... Волела сам те тада... имала сам мамину хаљину из 60-тих година... белу, лепршаву... Београд је мирисао на лето, на јагоде са шлагом.... испред Атељеа 212 смо често стајали, глумили да имамо карте за премијеру... Душо, чујеш ли ме?... Спавај, матори мој.... одмори се... Написаћу ти песму о смрти једног града“.

МОРЕНДО

Говорио је тихо, радовао се благо, све је у његовом трајању било пажљиво, да никога не увреди, можда једино самога себе. Могло се са њим провести сате без и једне речи, па ипак од њега се одлазило као са Агоре. Проговорио је пред смрт, рекао је: „La donna è mobile“, жене су варљиве. Један пас је залајао до дубоко у ноћ, једна звезда је без сјаја пала, песник је написао песму МОРЕНДО.

КОМПОТ ОД ДУЊА

Зар ти се не допада мој компот од дуња? Сви кажу да је савршен, а ти га увек одбијаш. Не волиш дуње? Волела сам их... давно, давно... мама је увек правила компот највише за сестру и мене. Био је празник за нас две када би мама лепо поставила сто и изнела чинију компота. А онда, једног дана чујем: сада ћемо сви да се почастимо компотом, а онда вас две треба да се договорите која ће отићи са татом, а која ће остати са мном. Тата и ја се разводимо. Нико ме до тада није ударио, нисам знала како то изгледа, а тада сам осетила тако јак ударац у груди, у стомак, главу, чинило ми се пашћу са столице. Мислим да се то исто десило и сестри. Ћутале смо, нисмо се договориле, они се нису развели, али се ова сцена понављала с времена на време. Од тада, чим видим маму с компотом од дуња, мени се у желуцу јави мучнина, осећам страх. Трајало је то годинама. На крају су се и развели. Сестра и ја смо већ одрасле, али и тада и сада, када се сетим маме како нам износи компот од дуња, мени се замути у глави, а око срца ми се савије туга. Зато немој никад више да ме нудиш компотом од дуња, молим те!

ЛУТКА

Нена је била у својој осмој деценији. Живела је у дому за старе. Кретала се уз помоћ штака. Имала је младолико лице и лепе, бистре очи, марљиве и спретне руке и фину машту. Плела је, везла, сликала.

Једног је дана направила велику лутку од картона и тканина. Лутку је поклонила терапеуту Петри, која је редовно обилазила Нену, причала са њом и дружила се. Лутка је добила име Клара. Петра се тих дана развела и одселила у другу земљу, сама, са једним кофером и лутком. У другој земљи је нашла свој нови дом, радила до пензије. Нена је у међувремену умрла у дому. Петра је то сазнала и рекла Клари. Лутка, својим дугим трепавицама, затрепта или се то Клари само учинило.

Клара стари са својом лутком, а и лутка стари. Избледела јој је одећа, али је картон остао чврст.

2012. године, Клара је била у лепој прилици да сретне песника Луку Паљетка и да га слуша како прича о луткама. Песник је посветио свој живот луткама и луткарском позоришту, заједно са својом поезијом. Свет људски и свет лутака звао је Велика Лутканија и говорио је о чудесној загонетки сроченој у питању – да ли лутке припадају људском свету или су свет за себе.

Када нас ухвате тренуци празнине, усамљености или немоћи – послушајмо ово питање и направимо

једну лутку за себе, како умемо и знамо. Тада ћемо бити корак ближе могућем одговору на ово питање: да ли лутке припадају свету људи или су свет за себе. И у том питању се крије један фењерчић за нашу душу.

Осам стотина жена старости 33-43 година улази у кристалну дворану. У дворани се налази осам стотина истоветних месинганих столова и столица прекривених снежно белим столњацима и прекривачима. На сваком столу тањири са есцајгом и анкетни листови. Лустери су кристални. На разгласу се чује „Можете сести“. Жене седају. Почиње уводни говор пред тестирање најновијег зачина. Долазе конобари са кутлама пиринча, сољу, зачином и чашама са водом. Звучни сигнал означава да попуњавање анкете може да почне. Жене пишу као једна. Звучни сигнал означава крај попуњавања анкете и жене завршавају и окрећу табакe као једна. Затим као једна узимају пиринач па воду па опет пиринач па со. Затим попуњавају податке о мирису, укусу, на шта их подсећа, боји и сличном. То исто раде и са зачином. Осам стотина душа, молекуларних космичких целина, жеља, емоција, визија и сличног се претвара у једно да би се добила универзална просечна вредност укуса једног зачина. На крају свака иде својим путем. Сутра их чекају различити животни путеви зачињени универзалним, тестираним зачином за храну и љубављу.

Наташа Гајућ

И ЈЕДНО И ДРУГО

Бесане цокуле... он ће да ми каже шта!

Оно што сам самој себи, то сам. А живот самом себи се брка, расипа и не одгађа. Само да не испадне читав свијет, а он неостварен и сам као змија на срцу сасвим отвореном: ложи се на дрва и угаљ, а птице тјера од себе таксијем... како иначе да се не смрзну на путу до кућице своје на врх брда; има ли их на врбама... нееема, да, нема чињења и чекања, до тада чекам да шаље(м) све до мене. Е, па је... нема је никад кад је то потребно тамо неком! Ни мора ни снијега... оног панонског морнара у каквом сокачету под мрачном капијом да се чистимо и честитамо једно другом на томе. Лопатом, будаком и мотиком, али хљеба за мене нема од тога. Обоје!

(на Бадње бањање)

ЗАДЊА ПРИЧА О ЦАРУ МИКСИ ПРВОМ

Микса је био такав, увијек први у свему. И кад је требало, и кад није. Прича се да је био први и кад се памет дијелила, али се чини и да га је допао најмањи комад. То га није спријечило да буде први кад ју је требало продавати. Понекад би Микса зарадио, а понекад би зарадио батине. Но кад је требало праштати, Микса је и ту био први. А први је био и кад је праштање било задње на памети. Први је устао кад је нападнута домовина и први је стао на њен браник. У сјајном оклопу и с исуканим мачем, први је јурнуо на прве редове непријатеља и... Први је пао. Већ другога дана маса испуњена националним поносом подигла му је споменик. Данас се та иста руља испуњена појединачним завистима препире тко се први тога досјетио. Но нитко се није сјетио подићи Миксу. Да јест, можда би Микса још и сад био први у свему. Овако... Пустопољина му је задње почивалиште.

Зовем се Милан. Изгубио сам ногу у саобраћајци, има ево већ две године. У почетку је било тешко, али сад је већ другачије. Трудим се да стално показујем вештачку ногу како би се сви навикли на то да је немам. Има у том мом поступку неког поноса. То свакако не значи да ми не недостаје моја права нога, нарочито зато што је била десна. Поред тога, живим уобичајено, са родитељима у малом стану на Звездари. Једино више немам среће са девојкама. У погледу им видим да сам богаљ. Волим да се кладим. Сваки дан идем у кладионицу, састављам тикете, пратим текме и пијем кафу. Некад нешто убодем. Пре неку ноћ сам чекао хендикеп на Евертон за шездесет сома и добио. Частио сам друштво и купио нове патике. Остало сам уштекао да имам, већином за клацу. У шали волим да кажем како сам једну ногу обуо, а другу украсио.

ЈЕСЕН

Много је чудно када сам жута, а није јесен. Нави-
кла сам да је јесен увијек у исто вријеме, али данас је
дошла раније него јуче. И није ми јасно зашто падам,
а није ми вријеме. Зашто сам пожурила, па ја увијек
каским јер касна јесен је увијек најљепша. Увенути
није исто што и бити жут јер жуто је само друга боја.
Али нећу опет да жути сам и нећу да падам сама.
Сама? Има ли кога ја заправо не видим и не осјећам
више.

Јер ја видим јесен, а остали...

Јер ја падам жута, а остали...

Јер ја не знам видиш ли ти јесен.

Јер ја не знам падаш ли ти жут.

Зора Давидовић

КОРАЦИ ПО ВРЕМЕНУ

Дани су све краћи и краћи, месеци све ужи, а све мање година испред. Не знам када је и како све постало толико брже, а само корак спорији. Не уклапа се.

Гледам свој одраз у прозору, окренутом ка шуми. Чини ми се да је и дрвеће иза њега некако више, бујније, снажније. Помислих: како оно лепо стари, усправно...

Ја сам се смањила, године су ми исисале пршљенове... и сад сам још мања наспрам њих.

Чини ми се да ми се насмеше кад, тек тако, без ветра, махну гранама и развуку крошњу у осмех. Махнем им, знам да виде. Знам и да осете када их понекад загрлим. Осетим како нам струје сокови, како се моја крв, густа, комеша не би ли ухватила ритам са пенушавим соком.

Киша је, грми, не излазим из куће већ данима. Плаши ме игра муња по врховима крошњи.

Само се посматрамо. И мислим да они знају више од мене. Јер тако лепо старе, усправно...

Тамара Дамљановић

НАЈСЛАЂЕ СЕ ЗА ВОЛАНОМ СПАВА

Црта, црта, црта, црта, црта. црта, црта. пуна.

Пуна. још увек пуна, пууна, кривина, ево, црта,
црта, црта, црта.

Кафа.

Црта, црта, црта, црта, црта, црта.

Радио.

Шшшшшшшш, д трил из гон, шшшшшшшшшшшш-
шш, бејби, шшшшшшшшшшшш.

Црта. црта, црта, црта, црта.

Кока кола.

Пуна. пуууна, пууууна.

Отворен прозор.

Ммммммммммммммммм.

Црта, црта, црта црта.....црта.....црта.

СЛОВО ЗАВЕТНО

Написала је писмо Дамјану. Пребирући по телефонском именику одабрала је име, без имало сумње да ће Он бити одговарајући кореспондент.

Дамјан је био збуњен, поласкан и очаран истовремено. Китњаста слова будила су нека потиснута сећања када је још као сасвим млад, неискусан и пре свега потпуно неприпремљен, био сведок и саучесник неописивог догађаја.

Те ноћи пуног месеца, када је река избацила свој сребрни талог, на супротној страни обале тискала се гомила знатижељника, вођена исконском потребом да сваки наредни удисај учини сврсисходним.

Подрхтавање тла није могло бити оправдање за призор који је уследио и паралисао чула присутних.

Слике су навирале једна за другом, речи се низале запечаћене у својој безгласности. Светлуцави покров постепено бојио је тамну ноћ. Са пристојне удаљености очарана маса посматрала је несвакидашњи љубавни плес. Треперавост је умножила једном покренуте сензације, топила векове. Миленијуме. Израњали су однекуд чудесни ликови, као хипнотичка пројекција пожељног. Кроз сужени отвор свести, пре и после магичног плеса бесмртних љубавника, ветар је разносио слово заветно.

Дамјан се тргну пред призиваним призором. Погледа писмо... Из ког века датира, питао се.

ПРКОС

Заболело га у грудима. Па шта! Боли и друге, па ништа! Тешио је себе и, прошло је. Понекад би погледао у огледало и оном у њему казао: — Па, седам деценија си накупио, брајко мој!

То је био одговор повременом болу који је, као свог рођеног, наставио да посећује. Биле су то поруке уморног живота, али он их није разумео. Као да је животу пркосио. Једне ноћи јауком је упалио светло наде, да ипак све није готово. Нашао се у коронарној јединици Опште болнице.

Преживео инфаркт – била је дијагноза.

Опорављен враћа се кући. Улази у двориште, лагано, као да тек учи да хода. У углу првог степеника, гле! Процветао самоникли пркос који је нашао зрно живота у бетонској напуклини.

Није ово пркос, него други живот који треба умети живети. Схватио је.

Ивана Димитријевић

СЕКУНДА

Тик-так, тик-так, тик... Све је стало у једној секунди. Моја бака рекла ми је да јој прочитам причу.

Читала сам као никада до тад, прича је била тако лепа, несвакидашња, шарена...

Завршила се. Погледала сам баку, широк осмех, заледио се на бледом лицу, очи су јој гледале, или нису, у једну тачку, плаве очи, плаве, ледене.

Једна суза котрљала се низ образ, последња. Једна секунда однела је све, једина.

Иван Динић

СЕКСУАЛНА ФАНТАЗИЈА НИКОЛАЈА
ЧАУШЕСКУА ОД КОЈЕ СЕ УЗБУДИО И ВОДИО
ЉУБАВ СА СВОЈОМ СУПРУГОМ, СКРИВАЈУЋИ
СЕ У ТЕНКУ ОД ПОБУЊЕНЕ МАСЕ ТОКОМ
РУМУНСКИХ ПРЕВИРАЊА 1989. ГОДИНЕ,
НЕТОМ ПРЕ НЕГО ШТО ГА ЈЕ ВОЈСКА
ПРОНАШЛА И ИЗВУКЛА НАПОЉЕ.

Не постоји друштво као такво, постоје мушкарци и жене, и постоје породице – рече Маргарет Тачер, док је у оквиру пригодне прославе свог 80-тог рођендана, сипала чај грофу од Велса; спремајући се након тога да му обрише коњичке чизме на ногама упрљане блатом, истовремено му приносећи најскупљи коњак да попије и поткресујући му fine викторијанске бркове, док је он распоређивао дужности својој армији слугу за припрему топле купке где ће га она окупати и, надао се, можда пљеснути по меснатој гузици.

АТЕНТАТОР

Испланирао је све до најситнијих детаља. Тог дана, када се председников аутомобил, уз највеће мере обезбеђења, буде зауставио на раскрсници, биће сам на крову пропале фирме, у којој је некад радио. Чекаће стрпљиво колону возила с прстом на обарачу, с јагодицама влажним од зноја. Стезаће кундак, миловати обарач. Видеће ротациона светла полицијских аутомобила и грађане како звижде и кличу на улици. Кроз дурбин снајпера донетог с ратишта свет је савршено јасан, округао попут мехура сапунице. На лицу председника боре. Дошао је крај промашеном животу. Док ставља изолучену цев себи у уста, свестан је да ће мехур у њему да прсне. Да то можда нико неће приметити.

КЛУПА

И овог поподнева њих двојица седе на клупи и ћуте. Још од пролећа, а ево само што није стигла зима, ћуте.

Већ деценијама, свако поподне ако не пада киша или снег, одседе бар пола сата на клупи, која је ту већ стотинак година. На сокаку, у багремовом хладу, тачно на граници између два плаца на којима су још њихови дедови изградили куће. Ту су и они и њихови очеви и дедови расправљали о важним стварима од спорта до политике, свађали се, мирили, један другог саветовали, јављали радосне, а и оне друге вести, износили по фићок ракије да се проба нова, или оцени она прошлогодишња која је одлежала...

Њихова деца су се играла, испред клупе и из прикрајка слушала шта причају. Та деца су одавно отишла у далеки свет.

Унучиће су видели много пута на фотографијама и два-три пута уживо. Покушали су да им испричају причу о клупи, али безуспешно, јер ти лепо васпитани, преслатки, предобри, препаметни, прелепи... малишани не говоре језик својих предака.

Можда су због тога и заћутали.

СУТРА

Док кроз крошњу брезе посматрам како се пробијају последњи зраци пламтећег сунца, питам се јесам ли увек ишла за својим сновима, остварила своје жеље. Нисам. Да ли сам трчала по савете који ми нису донели никакво добро? Јесам. Своје путеве газимо сами, журно, спотичући се, полако, корак по корак, кроз дане, месеце и године, срећни или очајни, добри или лоши. Свако сутра носи своје планове, ми смо тек коцкица у вечној слагалици. Понекад се не уклапамо у слику, али ипак имамо своје место у том мозаику који се често прекрасан и жељан склопи пред нашим очима. И тад си срећан што си баш тај који јеси, што си део целине. Али увек идемо у непознато ма колико се упињали да разоткријемо будућност.

И овај проблем око новог пројекта што ме изједа вечерас нестаће. Свако сутра брише своје јуче. Зато нек тече време, нек ме милују ови зраци одлазећег сунца, нек одагнају све, ружно и лепо, прошло и будуће, све поништити у малу црну тачку на рубу мисли. Полако се гасим баш као и природа и тонем у склад овог савршеног тренутка.

МЕГДАН

Тешко ово чудо, помисли Љуба док је покушавао штитом да се заклони од сунца. Морали су баш за подне да договоре двобој. Приближавала му се фигура, али није то био онај кога је чекао. Овај, ко год да је, био је доста мањи.

„Ти ниси кнез Ненад“, намршти се Љуба.

Уз звечање бојне опреме, мали зину, исколачи очи и поче да се пипа по лицу. „Ју, није ваљда! Немој да причаш! Кнез има грип“, дода он. „Ја сам Стева штитиноша. А ниси ни ти Дарко Трепет.“

„Ја сам му сестрић и десна рука. Дарку искрсло нешто, каже. Имао заказано па му померили.“

Стева слегну раменима. „Како ћемо? 'оћеш одма', или...?“

Он завитла мало мачем не би ли илустровао питање.

„Јел' ти то од Бранимира с брда мач?“

„Што?“

„Нама кује Јова доле у селу. Бољи је“, рече Љуба.

„Ма знам, Ненад шкрт.“ Стева погледа у кристално ведро небо. „Облачи се нешто, а?“

„И ја мислим,“ каза Љуба. „Лоше за бој.“

„Мхм. Не ваља се.“

Доната Думичић

СТАЗА ЖИВОТА

Стаза живота иде путем судбине, а не по плану путовања. Ако Вам се учини да не идете у жељеном смјеру, насмијешите се јер судбина воли осмијех...

ФОБИЈА

Корачајући лагано кроз данашњи, магловити дан, нисам могао игнорирати то вриштање у глави. Мисли су се спотицале на мноштво невидљивих знакова, упозорења. Без семафора и пјешачких прелаза, једноставно су се сударале једна о другу. Једне су биле толико хистеричне да су плакале и молиле да буду саслушане. Друге су пак љутито ударале ногама о тло. А било је и оних мудрих које су стајале по страни, недокучива израза лица, као да чекају некакав влак, или можда осуду овдашње руље. Њихови највећи страхови су били заправо њихови заступници, ријечи. Бојале су се да не буду погрешно протумачене, изговорене. Врло добро су знале да ријечи имају рушилачку моћ. Због њих су се водили ратови.

Баш зато су жељеле нијемо тумачење. Јер, данас је премало финих интерпретација, ријечи. Као да је неко зло све те дивне ријечи осудило на доживотни затвор, а све оне лоше пустило да се слободно шетају градом.

О ЗАКОНУ ПУЊЕЊА И ПРАЖЊЕЊА

Толико закона спознамо у животу, неке учимо кроз процесе образовања и тада их доживљавамо као мучни процес меморисања нечега што нас се не тиче... О инерцији нешто сазнаш када сам почнеш више тога да радиш по том принципу. Тако је и са свим осталим законима.

Од оних који су најприсутнији у реалном животу, најдоминантнији је закон пуњења и пражњења...

— Пуниш се знањем и пред крај живота мало тога знаш... Сенилност те победи.

— Пуниш се физичком снагом, кондицијом, а на крају ти се „батерије испразне“.

— Пуниш се оптимизмом и то негде на крају твога пута пресахне. Ниси песимиста, али ни непоправљиви идеалиста...

Чак и срџба, љутња, временом негде исцури, што је једно позитивно пражњење. Једино што се не празни са годинама је обична људска доброта. Дobar човек и када је сасвим празан, све га остави – лепота, физичка снага, памет, оптимизам, амбиције, може се ухватити за ту сламку достојанства и биће вредан поштовања.

ДВА ПЛУС ЈЕДАН ГРАТИС

Прелијеп сунчан дан. Сједим заваљена на каучу и грицкам кексиће које сам купила врло повољно – два паковања плус један гратис. Укусни су и ја уживам пуштајући мисли да ми лутају гдје им воља. Ништа не треба, ништа не морам. Одједном некакав необичан осјећај – као да сам у неком филму: ствари се мрдају, кауч испод мене као да се измиче а у мени некакав осјећај благе вртоглавице. Јбт. да кекс није покварен, сине ми кроз главу, а онда у истом трену по шкрипи комплетних ствари схватам да је земљотрес. И то не они што дрмну и прођу у трену него ми се овај одужио баш на дужину сцене из филма. Скачем на ноге, али нигдје не мрдам иако увијек кажу да често буде и други удар, али онда он буде пуно гори.

Гледам кроз прозор. Неки су већ напољу. Пролази вријеме. Нема другог удара. Мени кроз главу пролазе слике шта би било да је било. Нигдје слика оно цијели живот ти пролети пред очима. Ма јок. Мени пролазе слике како би ме нашли у мушким пумпарицама (најудобније кад су овако врући дани), дјечијој похабаној мајици и са кексом два плус један гратис са роком при крају.

ТРАСА КРОЗ НЕДОЋИЈУ

Када је извршио самоубиство главни инжењер, који је трасирао пругу уског колосијека Јајце-Дрвар, у Бечу се подигла велика бура. Мада се поодавно из крајишких брда вратио у комфор Аустро-Угарске и европске метрополе, он се свакодневно у мислима враћао крају гдје је за потребе царевине водио тешку борбу извршавајући најтежи посао у животу. Запело је одмах на старту, на дионици од Шипова преко Пљеве до Чардака и Млиништа.

Изгледало је немогуће наћи правац за „штреку“ тереном, који избјегава и људска нога. Како усмјерити воз да се из дубоких долина вина у врхове великих брда. Притисак из Беча тјерао је инжењере да грозничаво трагају за најбољим рјешењима што их је доводило у очајање.

Спас је дошао неочекивано као дар са неба. Прислушкивали су шта говоре овдашњи сељаци и послушали их. Остоја Проле се понуди да ријешити проблем. Осамарио је свог постаријег коња и на њега натоварио сирове букове метерице. Знајући куда се може проћи, коњче крену, а они за њим и колче. Оцрташе правац пруге и одахнуше. Још тада су инжењери ма тешко падала олажавања да је „бараћко парипче паметније од бечких инжињера“. Педантни Германи су формирали комисију да утврди све околности око самоубиства, али никада јавно не саопштише до каквих су сазнања дошли.

ОДЛОМАК

Удаљавамо се, а заправо се приближавамо, као када допутујемо негде где одавно нисмо били и тамо, уместо да препознамо место на ком смо стајали и чекали неког ко никада неће доћи, угледамо неког ко нас на неког подсећа. Једном ће бити испричана прича о Трагаоцу који је залутао и Луталици која је пронашла камен мудрости. Да би се то догодило, потребно је да се сусретнемо и препознамо и не размишљамо о томе зашто је све то тако како је, уосталом, тај камен једино нама припада и кад тад ћемо га пронаћи на путу који нас води према непрегледним даљинама, јер тамо нас неко чека. Једино нам још преостаје да тај камен брусимо, полако, све док се на њему не појави лик који нас подсећа на нас саме, али и на многа друга лица која смо сусретали.

ЛЕП ЧОВЕК

„Ви сте леп човек“, обрати ми се у ресторану бањског хотела млада девојка у колицима, са тамним наочарима.

„Имате ли ви очи, или сте их заборавили код куће“, одвратих помисливши да ме завитлава.

„Немам“, одговори она тихо као за себе и једном руком склони тамне наочаре за сунце да се то њено *немам* и види.

ПЕТАО БУДИЛНИК

Кад није било сата, или је био реткост, највернији човеков будилник био је петао. Први петлови најављивали су зору; са трећим се знало: Онај који се на пут спрема, ако није устао, већ је окаснио.

У српској народној традицији петао је повезан са Светим Савом и Светим Мратом, коме је црни петао приношен на жртву и с којим је понекад идентификован.

Црни петао је приношен на жртву и ако трагачи за златом, или ловци на благо, пронађу злато. Јер пронађено злато доноси несрећу. Ако нису имали црног петла, онда се један од трагача убоде, да искапље мало крви, и то се сматрало као приношење жртве.

Да је петао првобитно представљао житно божанство, показује и обичај да се коље на гумну, и то над пшеницом која се последња врше, или приликом сејања, а у неким крајевима, приликом орања.

Као жртва, петао се коље у случају болести, приликом зидања куће или усељавања у нову кућу, као и кад се обара веће или сеновито дрво. Петао и кокошка имају посебну улогу и у свадбеним обичајима, због веровања у њихову плодност.

Драгиша Ераковић

ТРЕНУТАК

Бројимо године и векове. Бројимо сате, дане, недеље и месеце... Зашто не бројимо тренутке? У једном трену све се промени. Цео живот. Неке тренутке памтимо у свим временима које бројимо. За неке тренутке живот живимо. Тренутак је живот и сан.

УБИЈАМ ТЕ ЉУБАЗНОШЋУ

Кучка проклета, како је само могла тако да га на-самари? Био је натемпирао да дође тек две недеље после њеног рођендана с неким јефтиним поклоном, бесан, арогантан, увредљив, пун мржње, да види она шта је прави мангуп. Дочекала га дотерана, насмејана, с опроштајним поклоном. Циљ у животу одгађа смрт. Није то очекивао, бранио се да има толико понуда.

Пингвини свакодневним гласним криком свом партнеру изјављују љубав. После тога осетио је да је нешто битно изгубио. У неповрат. Почео је нагло да мршави, седамнаест кила за седам месеци.

Превише мяса скраћује живот. Рак панкреаса, окретао се по болничком кревету док је искашљавао сукрвицу. Шта му је још остало од живота? Супруга, бивша, коју је понижавао, деца.

Досађивао јој. Шаргарепа поправља стање коже. Била је човек према њему, чак и сад.

Бранка Зенг

ШАХ ОНЛАЈН

Нада се, води, једе ми фигуре... шаље ми смајлиће, смеје се... занео се, исмејава ме... Сад се ја играм, његове фигуре нестају са табле, грешим, али прелазим у напад... пешак, постаје краљица... он предаје партију, пре истека времена... шаљем му осмех... Не побеђују увек бољи...

ПЛАВЕ ОРХИДЕЈЕ

Чим сам се доселио у Молерову 5, стара госпођа Лиза ми се похвалила да има два сина, професора универзитета и маестра на виолини. И да је пазе као мало воде на длану. Снахе, оперска дива и новинарка недељника „Истина“, поштују је. А унуци јој стално доносе плаве орхидеје.

Њој није било тешко да их редовно залива, а мени нису биле тешке њене кесе са хлебом и млеком, ни њене штацице. Нису ми били досадни концерти чувеног маестра који су се чули ноћу из њене спаваће собе, ни велике мисли великог професора универзитета које ми је понављала као пословице.

Једне зимске ноћи нисам чуо звуке маестрове виолине из њеног стана. Тераса је била отворена па сам се попео у собу. Драга старица је непомично седела у фотељи. Ситан снег покрио је танки покривач пребачен преко њених ногу. Нигде у стану није било ни једне плаве орхидеје.

Влада Илић Тушаковић

БЕЛА ПТИЦА

Последњим дахом преболни песник вапио је:
Отворите прозор, отворите... Била је зима и студен се
увлачила у собичурак. Мразно јутро, а опет ведрина
се нека отворила у даљима. Услишише му жељу. А
тад долепрша отуд с ињем на крилима прелепа бела
птица. Баш она из његове прве младалачке песме.

Одлетеше у трену. У неку далеку песму...

Биљана Јаковљевић

ЧИМЕ СЕ МЕРИ СРЕЋА

Четири колегинице се дивно слажу.
Две су срећно удате: једна има децу, друга нема.
Трећа је срећно разведена, са децом.
Четврта је срећно неудата.
Која је најсрећнија?
Њих четири се дивно (с)лажу.

ПОДНЕ

У задимљеној, знојавој, тешким светлом сливеној просторији лучке капетаније страховито су мучили неког младића. Цело његово наго тело, мокро и крваво, везано за столицу с рукама на леђима било је покривено убојима, посекотинама, подеротинама, угљенисаним деловима насталим гашењем опушака о тело и љубичастим масницама. С транзистора је полетно извијала лепа, носталгична Рамона у изведби Los Blue Diamonds. Музика за опуштене тренутке и плажу била је заразна, неко у соби за мучење је певао покушавајући, сасвим успело, да прати складни индонежански двојац подршком из ниже, тужније, терце. Крици несрећног младића, све слабији и кркљавији, појављивали су се и нестајали изнад и испод умилних таласа Рамоне, као леш у плићаку неке лепе плаже. Неколико пута је треснула труба од савијених новина и чула се псовка праћена кратким смехом. Неко је псовао велике муве, „говнаре“.

СИР ПРДА

На пјаци Тепа у Херцеговини можеш купити све шта има на овоме бијелом свијету. Ту се продају и чувени специјалитети; сир Прда и ракија Смрда. Ових специјалитета нема нигдје друго купити на вас бијелом свијету. Тако продавци по читави божији дан се деру: Ево јефтино, госпођа, сира Прде и ракије Смрде. Сир прда је најбољи, најјефтинији и најекономичнији на свијету. Можеш га, госпођа, у питу најмање два пута метати а можеш га госпођа и у пушку сачмарицу мјесто олова метати.

Само, госпођа, припази када се добро набубаш сира Прде и напијеш ракије Смрде, може се десити, да опрости ти и твој образ, да одаламиш и пр'неш к'о ждребица па оде образ.

Хајде, за образ није ни важно, него може да ти разбуца подгаће, гаће и горње гаће и хаљину. Није ни то важно што ти одоше гаће и образ него развали гузицу да не може више ни воде држати. Каве, воде, моја госпођа, не може више ни гранцина држати. Онда мораш ићи доктору да ти је закрпи, моја госпођа, са врућом иглом и дебелим концем.

Зато се, лијепа моја и добра госпођо, добро припази да образ сачуваш, не дај Боже да пр'неш као ждребица, онда ти оде и гузица.

ВУК САМОТЊАК

Станујем у згради 38 А, на четвртом спрату, без лифта. Пењем се и силазим степеницама сваког дана, удишући мирисе лука и пржених риба, палачинки и свежих крофана, слушајући смех, плач, свађу, цику или радост из станова поред којих пролазим. Поздравља ме комшика са четвртог спрата која ми иде у сусрет. Поставља ми питања о станарима у згради. Кажем јој добар дан, остављам је без одговора и настављам даље. Не застајкујем. Бежим у своје склониште. Улазим у свој стан, закључавам врата. Осећам мирис књига и уљаних боја. Замрачујем прозоре, пуштам музику, палим светло. Кувам себи кафу и у тишини је испијам. Узимам платно и завршавам започету слику. Повремено скакућем уз мени познату мелодију. Слика ће бити ускоро завршена. Одлажем четкицу и излазим на терасу. Ноћ је тиха. Гледам у небо. Удишем ваздух смога и прашине, измешан са есенцијом борова и бреза. У грудима кликће, можда је то срећа. Улазим унутра, узимам књигу. Читам, док ми се очи полако не затворе и не утонем у мрак.

ВЕШТИЦА

О несталој девојчици круже приче да се претворила у вештицу и одлетела на метли, све до месеца. Деца долазе до ивице шуме, гурају се, циче, а онда побегну. Стари шумар им прети прстом, јер је шума мрачна, а девојчица никад није изашла из ње. Иза великог бора, у плитком гробу, налази се њена глава. Деца се играју шуге до касно у ноћ. Стари шумар их помно посматра.

Бранко Јовановић

РЕКА ТАЈНУ ЧУВА

А шта ако проговори? И где је сакрила? Овде, тамо негде или у бескрају? Ствара је тај извор и тече кроз то корито. Ипак је женског рода. Вода. Неухватљива, непредвидива, неопходна. Зна ли да ћути? Носи уписану нашу енергију. Наши таласи у њеним. Мноштво осећања. Све упије. Чини нам се да нас разуме. Верујемо јој. Можда проговори? Тајна је наша. Она само упија. А ми јој се враћамо по наше тајне. Остаће тајна.

ДРВО

Доктор Клејнсма је лежао непокретан у кревету. Поглед му је почивао на прозору кроз који се видела расцветала крошња багрема. Болничар је дошао да га пресвуче. Покретима очију и мумлањем он очајнички покуша да му нешто стави до знања.

'Да отворим прозор?' најзад се досети болничар. Доктор Клејнсма опет нешто прокркља. Болничар је био пакостан момак и није волео свој посао. 'Немој да се везујете за дрво, и тако ћете ускоро умрети'. Прозор не сме да се отвара због промаје, забранио је шеф одељења. Доктор Клејнсма уздахну и склопи очи.

Четрдесет година је радио у овој болници а испод прозора је био канцеларијски сто за којим је примао пацијенте. 'Мора да сам овом шемиелу¹ лечио крајнике, помисли'. Само што је задремао, врата собе се отворише и докторка дрекну болничарима: 'Треба ми овај кревет, деду пребаците у деветку.' Одвојен од дрвета, Доктор Клејнсма је исте вечери умро.

¹ Yiddish – трапавко, будала, морон.

ТЕРАПИЈА

Не осјећајући се добро, посетио сам Дом здравља. Изабрани лекар је био толико строг да ни на шта нијесам смио да се пожалим. Нит' ме је шта питао, нит' сам шта проговарао. Он је све вријеме буљио у компјутер и пребирао по тастатури. Најзад је дрекнуо – сљедећи! – и прешао на други ниво игрице.

МЕЂЕД

Салко једне јесени сјекао дрва у шуми. На уском путу право на њега набаса међед. Не одступа међед, али ни Салко. Рвали се, сва су Салки леђа издерана била, али није јунак попустио. Међед попусти и окрену се, оде у шуму. Пуче прича по селу и цијело-ме крају, дође и до Коњица, како се Салко рвао с међедом. Од тог доба, кад би неко на сијелу почео причати какво своје јунаштво, Салко би само подигао обрву и рекао: „А међед?“

УБИЛА САМ ЈЕ!

Мрачно је и тихо. Ноћ се провлачи кроз сваки кутак шуме. Осећам нечије присуство, неко је иза мене, јури ме. Почињем да трчим. Звук згаженог лишћа и поломљених гранчица прати сваки мој корак.

Успоравам да бих узела дах и одједном две ледено хладне руке завршавају на мом телу, прекривајући ми усне и држећи ме за ручне зглобове. Не видим ко је то. Покушавам да се отмам из руку овог странца, али безуспешно. Чујем неки звук, након пар секунди метална цев завршава на мојој слепоочној кости. Страх ми паралише тело, престајем да дишем. Затваравам очи, гризем усну, док ми суза пада низ образ. Готово је. Одједном зачујем речи: „ Тужна сам. Тешко ми је. Не могу ја то. Не постижем ништа док ми живот измиче из руку, а смрт је све ближа. Хоћу ли успети или не?“ Не препознајем тај глас. Не разумем шта хоће да ми каже. Отваравам очи и видим себе. Гледам свој одраз у огледалу како држи себи пиштољ прислоњен на чело. Повлачим окидач. Чује се пуцањ и метак пролази кроз огледало. Комадићи стакла, помешани са крвљу, падају на под. И даље држим пиштољ, док посматрам то беживотно тело које се утапа у локви крви. Осећам олакшање. Не страх, ни бес, већ олакшање.

Убила сам је, говорим себи, док леш лежи поред мојих колена. Нема је више. Нема више тог изми-

шљеног осмеха који се вукао из дана у дан. Убила сам то биће које је сваког јутра стављало маску и излазило међу људе. Уништила сам особу која је глумила да је живот савршен, зарад туђег мишљења. Њен савршен живот би се завршавао оног тренутка када сат откуца последњи минут и она легне у кревет, зажмури и тада почиње да трчи кроз ову шуму покушавајући да пронађе излаз из овог калупа у коме се налази. Вриштала је годинама, али је нико није чуо, све до сада. Зато сам притиснула окидач и убила је.

Да, починила сам убиство! Убила сам тело како бих ослободила Човека! Гомила људи, има нас превише, заробљени смо оковима друштва. Зато је ретко ко Човек! Убиј илузију који годинама градиш због других људи и пусти Човека да живу! Запамти, једини проблем овог света си ти. Решавај се!

ПАКА И МАКА

Он је глумац у обличју дечака од четрдесет и неке. Сликара, вајара, Леонардо да Винчи 21. века. Прослављен међу својом публиком. Она је девојка са мачиним ушима у коси, професорка са две мачке и три пса. Заволео је њене животиње као да су биле његове. Заволела је његову бајку јер је била њена, пресликана. Био је у дугогодишњој депресији због живота и ситуације у уметности у банана држави у којој су живели. Била је у маничној фази биполарног поремећаја. „Искушаваће нас ђаво током наше везе“, рекао је он са тугом у очима. „Нема те ствари која би пореметила нашу љубав!“, изјавила је са убеђењем које је и њега, скептика, успело да уљуљка у душевни мир. „Требало би да правимо децу сад, кад се толико волимо, да нам се роде анђели!“, констатовао је, изненадивши и сам себе. Сада Пака плови Јадранским морем, сликајући туристе; Мака учи Јапанце енглеском језику преко свог компјутера. Воле се и даље, али их је ђаво искушао. Нису прошли тест. Пака је био у праву.

СВЕЦИ И ПАТРИЈАРСИ

Било је сто патријарха, – и сви су били свеци!

Онда се од њих одвојило двесто епископа, који су постали патријарси.

Како су изабрани патријарсима, – тако су се винули међу свеце!

И онда је то дошло до пет хиљада патријарха.
(Сваки је имао своја два епископа.)

Само нису имали вернике.

А као да је то нешто битно.

Важно је да су били свеци!

BEST FRIENDS FOREVER

„И?“

„Одбићу, наравно.“

„Сигурна си? Знаш колико се дуго није јављао, шта ако опет изгубиш контакт са њим?“

„Па? Биће као и протеклих осам година. И добро знаш да нисам ја ништа изгубила“

„Ко је то, мама?“

„Друг са студија.“

„Да ли је то твој најбољи друг, као Мила мени?“

„Да, био је.“

„Где је он сада?“

„Не знам.“

„Када се Мила одселила, дала ми је наруквицу на којој пише да смо најбоље другарице заувек. Да ли је и он теби дао такву наруквицу? Требало је да ти да нешто ако ти је најбољи друг, јер је то заувек.“

„Ђути и лези.“ И клик на „Прихвати захтев за пријатељство“.

МРАК

Доста путујем. Авиони, аутобуси, бродови, из града у град, из земље у земљу. Путовања су тешка и заморна. Предели су леви, али брзо досаде и зато се стално пакујем и настављам даље. Волим промене. Знате ону стару, за камење које се котрља, не хвата се маховина.

Иза мене остају нераспремљене хотелске собе, згужване аутобуске карте и по нека влас косе у умиваонику. Немам слике са путовања. Не волим сећања и живим искључиво у садашњости. Одавно се водим девизом да је за срећу потребно да будете Сада и Овде. Све је са мном у најбољем реду, једном речју хармонија.

Или тачније речено, било је тако... до прошле године. Онда се одједном све променило. Почело је једне новембарске ноћи у једном отменом хотелу у Грузији. Легла сам да спавам око 11, задовољна и безбрижна. А онда ме је око 3 пробудио страх. Нисам знала где сам. Отворила сам очи и свуда око мене био је само густ, непробојни мрак. Мрак није имао никакав облик, него се протезао од моје најежене коже до у бескрај. У бескрај. Дубок и неизрецив страх. Устала сам из кревета и почела да бежим. Али ноге су тешке и мисли збркане. А и где побећи кад ни не знам где сам.

Од тада не путујем. Будим се у паничном страху сваке ноћи, а Сада и Овде више нису мерила среће него време и место пакла у коме живим.

МОНИТОР

Све се слило у тај један тренутак, када сам открио смисао њених поступака. Па и овог последњег. Уморио сам се изједна и одједном. Хтео сам да седнем, али сам већ седео и зурио у чаробно огледало наше цивилизације чекајући која ће се магија још десити тог хладног децембарског преподнева. Али магије није било, чак ни за лек који ми је тада постао потребан. Нисам знао шта бих радио да сам те речи чуо, а не читао са екрана. Било би ми сигурно лакше, јер сам их овако дуже одгонетао у својој глави, а онда, слично мајци која храни своје мало дете, испоручивао срцу. То је ипак био велики залагај. Да, она је заиста највећи залагај у његовом животу, јер временом постаје све већи. Имао је прилику да га прогута, но није.

ПАД

Отварам очи схватајући да лежим на асфалту. Његова хладноћа ме заправо враћа у стварност. Гледам у небо кроз неку чудну црвену копрену која ми се навукла преко очију, а онда увиђам да је то од крви која се слива низ чело.

Покушах да се усправим, али бол у лактовима ме паралише. Обарам поглед и видим да је десна рука сломљена. Њен неприродан положај говори више од бола који ме прожима. Вртоглавица се поиграва мојим мислима и одустајем од покушаја да устанем. Спуштам се поново на леђа гледајући у облаке који лагано промичу изнад мене.

Ноћас се нећу вратити у своју постељу. Ноћас је Бог сковао неке друге планове за мене. Ноћас ћу друговати са болом, то је сигурно.

Дејан Крецуљ

ПРЕТПРАЗНИЧНО ЈУТРО

Хладно, магловито зимско јутро, последње ове године. Аутобус свраћа у панчевачку станицу, путници улазе, излазе, комешају се. Повлачим дланом по замагљеном стаклу да бих направио прозорчић ка перонима.

Он се склупчао у углу, не помера се, само погледом прати пролазнике: можда ће од неког добити нешто хране, можда ће га ударити; небитно је, свако да је оно што носи у срцу, неко доброту, неко зло и мржњу, то је људски, а он је пас, он је срећан у свом привременом заклону од зиме. Не зна да је огледало душа оних што су око њега.

Настављамо пут кроз овај црно-бели свет. Јака магла...

ПРЕБРОЈАВАЊЕ

Каткад ноћу Ране светле
И ја у соби назирем Жену и Дете
Па док се луч разлива по постељи
Опипавам им чела и ослушкујем дах
Пребројавам руке, прсте и ноге

Светлост бива све пригушенија
Док тихо не ишчили
Док не оконча се рачуница
И мир се поново не усели у собу
На броју смо и цели — хвала ти Боже

ИГЛА ЗА УМОРНА СТОПАЛА

Лукаво се повукла у густиш. Стајао сам под рајским дрветом као пред вратима пакла. Чуо сам је како безобразно сикће, када је убран црвени плод свеопштег знања.

Дугокоса је загризла јабуку. Пружила ми је медним чељустима начет дар. Бистре очи чекале су одговор... Била је моја.

Њеном знању није имало шта да се дода. А осећањима? Да ли ми је стварно поклонила срце? Може ли ме изазвати трептај у стомаку и лепота савршенства да се отворим?

Неизвесност боли. Она ћути. Ћутим и ја. Непомично гледам како на јабуци тамни распорено тело. Размишљам... Она се окреће и одлази.

Разочаран и уплашен, гризем јабуку. Један од најлепших звукова природе. Зуби парају кору сочне воћке, одвајају комад од округлог тела и слаткастокиселкасти укус под језиком напаја сва чула. Залобај клизи низ грло. Дугокоса се осмехује. Њен осмех постаје мој осмех...

Да. Протерани смо из раја. Сада лутамо пустињом. Песак се угиба под корацима мерећи количину наше љубави и тежину прихваћеног изазова. Свако зрно је као игла за уморна стопала.

Да. Протерани смо из раја. Сада покушавамо да уклонимо дим изнад непостојеће воде и пронађемо смисао наших живота.

1984.

Новоговор је рехабилитован.

Зломисао није ни одлазила, штавише, попут блудне прилике на углу вређа усамљене чете, унапредила се вешто користећи време. Телекрани више не стоје на столовима, по празним, прљавим собама у расулу, већ у џеповима празних, прљавих људи; одајемо им се, повраћамо им приватност тако слободно и тако бедно. Стропоштавши се у срж паклено јефтиног живота, спознају нихилизам духа, без тога да знају шта реч нихилизам значи; испразна мелодија, зараза мишљу — радовати се новом открићу или ипак плакати над њим?

О ПОДСВЕСТИ

Одувек су ме привлачиле девојке са О нОгама. Размишљајући О тОме дОшаО сам дО закључка да тО мОра имати везе са ерОтском ОтвОренОшћу кОјОм такве нОге зраче, украткО, извините на изразу, лакше се увући између О нОгу негО између такОзваних икс нОгу.

НакОн штО сам ОтвОриО своју псиХО-терапевтску праксу сХватиО сам да и мнОге жене преферирају мушкарце са О нОгама. Из тОга је следилО да је сексуални живОт двеју ОсОба са О нОгама испуњен покушајима да се једно другом увуку међу нОге. То, наравнО, нереткО дОводи дО честиХ и бурниХ расправа, такО да су мнОги такви парОви завршили кОд мене на брачној терапији.

Из разгОвОра са пацијентима сХватиО сам да је проблем биО више наглашен кОд пацијената који су писали латиничним писмОм. Они кОји су писали ћирилицОм су били боље избалансирани збОг постОјања слОва Х у азбуци, али је терапија, ипак, била иста за све: играти штО више ХОХ игрицу да би се избалансирао утицај слова О.

УТОЧИШТЕ

Главна железничка станица Београд је затворена. Она је била свет за себе двадесет четири часа. Једну хладну ноћ сам провео у њој у униформи ЈНА враћајући се у касарну у Куршумлији. Чекаонице су биле пуне, такође и сала са шалтерима за продају карата. Шетао сам по перонима, пио кафу у станичном ресторану. Посматрао људе. У току ноћи двојица војних полицајаца су ме преконтролисала и уписала у њихову књигу. Имао сам исправне документе. После сам видео да Војна полиција има своју канцеларију између редовне милиције и гардеробе.

Све те мрачне особе разних година су нешто чекале око тих перона, кафана, ходника, шалтера. Бескућници, стварни путници, криминалци, травестити, сељаци, радници и ко зна ко све ординирали су целу ноћ. Јутро је променило све. Почели су негде да нестају. Ушао сам у воз. Чуо се је легендарни трзај вагона пре поласка и испуштања писка. Локомотива је захуктала и почела полако да излази са перона главне београдске станице. Више неће никад.

НАОРУЖАВАЊЕ И СВЕТ

„Оружа се и отиде у град. Једанпут човек!“

Ово, на староврањанском, значи да се особа о којој је реч лепо обукла, понела све што јој треба, и отишла у Врање. И још да је импозантна, убедљива и да плени својим изгледом и ставом. А да је у својој кући и око куће једноставна и ненаметљива, као и да не придаје неки нарочити значај физичком и материјалном. Углавном зато што нема времена за то, од посла који је чека.

Толико о улози оружја у животу на југу Србије некад. И животу!

WILD ROSE OF SMALLTOWN

(Јулијани М.)

„Пођи! — рекли су ми. Пођи и потражи је... Нећеш је препознати јер је у јулском житу а њена коса је таква. Нећеш је препознати јер је јулско небо топло и плаво а њене очи су такве.“

Црвена росна ружа. Њена стаза је тајновита.

Нисам пошао том стазом. Било је много стаза а ја сам морао да тражим злато ђаволово и убијем бандита Ел Диабла.

Испио сам многе салоне и лепе жене су испиле мене.

Лице ми је избраздано сувим ветровима и очи су ми загасле. Ожеднео сам.

Пошао сам да потражим росну ружу у јулском сутону. Нашао сам стазу у СмолТауну. На њој није било руже. Само суво трње.

„Прођи! — рекли су ми. Нећеш је наћи. Такве руже постоје једном у животу и нестају међу звездама које сијају на небу широке прерије као просути златници.“

Пошао сам међу њих у хладни јулски сутон.

Ел Диабло ми је пуцао у леђа.

АНТОНЕЛА

Био сам гимназијалац. Отишао сам у биоскоп. На филмском екрану појавила се лепотица тамних, топлих очију. Благ поглед. Нежан осмех. Пријатан глас. Осмех који плени и очи и срце. Лепота која зрачи доброту.

Боже, помислио сам, кад бих срео овакву девојку, заволео бих је и учинио бих све да она заволи мене.

То се и догодило, већ прве године студија. Наиме, морао сам да напустим студије и да се запослим. И, изненада, ван тог влашког села, срео сам очи сличне очима оне италијанске глумице — Антоанеле Луалди.

И — заволели смо се. Волели смо се само једно пролеће. Јер ја сам морао опет на студије.

После много година, на једној књижевној вечери у Зајечару, угледао сам очи сличне очима лепе Италијанке. Помислио сам: „То не може да буде она Влахиња. Она сада има много лета. Као и ја. Ипак...“

Кад се заврши књижевно вече, уз осмех који плени, изговорише: „Ја сам унука...“

Ех!

ГОДИШЊА ДОБА

Бистра кишница у касно пролеће, мрешкајући се у гуменом опанку, трепће мајчинском облаку, докле блажена природа пева зеленкастим тоновима. Пред очима сељака се тада збива најлепша мелодија разиграних живуљки, која зрели у ритму распрскавања жућкастог пигмента.

Као да су сунчањем целог лета, нежне лиске и влати траве платиле данак у виду браон-жутих пегнца, местимичних мрља које се шире гушећи свог домаћина... Налик метастази када се пакосне ћелије одбегле од својих сестара близнакиња, запуте у освајачки рат који нико не добија.

Док злоћудни рак мења болеснике у пресахле, препариране животиње упалих очију, са усудом измирене несрећнике из којих се осећа кужни задах, меланом лисје преображава у шумски мед. У жуто класје и његову лековиту свилу. У златно жито и наранџасто-жуте плодове. У мекани восак миропомазаних очију сањара.

У позну јесен јектика најзад загосподари листопадним дрвећем. Оголи гране, сасуши траву, опустоши земљу. Те му није жао кад дођу студени дани, да завеју слој по слој, образујући снежни покривач.

ЗНАК ЗА РАСПОЗНАВАЊЕ ЗА ВЕЛЕТИНСКУ 13

Ало, буразеру где си? Да ли знаш ко те зове? Да, да, препознао сам ти глас, буразер из Панчева. Века. Ево ме и ми смо Београђани од пре неколико месеци. Стварно, а где сте?

Ми смо ти, буразеру, на левој обали Дунава, тачније у Котежу. Супер, како да дођем до вас? Могу ти рећи из Београда, преко Панчевачког моста, Крњаче, скрећеш лево и само право до предзадњег стајалишта. Видећеш ту малу кућицу лимун боје на којој великим словима пише „МЕСА ОД ЧУДЕСА“, продаје се лесковачки роштиљ. Одмах ту десно видећеш тачно једанаест контејнера за ђубриво. Мало је у самим контејнерима а око њих и на самој улици стари намештај, бела техника и мириси фарбе из побацаних кофа.

Одатле само право још тристо метара са леве стране нова зграда од три спрата. У случају да дођеш када је кишовито, не излази из кола ако немаш дубоке чизме.

Дођи, буразеру, чекам те у Београду.

Још увек га чекам. Можда није купио маску и дубоке чизме.

ДЕГЕНЕРИК

Убијен сам метком. У ствари — упуцан рафалом, љубоморни муж је дуго чекао прилику и коначно одрадио убивши и своју љубљену док сам је љубио. Никог на сахрани, фамилија се стидела мене: изрода — да сам у рату убијен, хвалили би се и гледали неку лову да наплате.

Медији су цитирали моје стихове „СКАКАО САМ И СА ТРЕЋЕГ СПРАТА ЗБОГ ВРШЕЊА ЉУБАВНОГ ЗАНАТА“ – иронично, цинично, сардонски... Све сам видео, смејем се док летим намирене кармичке правде. Одрадио сам љубависање до краја са мојом бившом, људском „Јулијом“ — настависмо где смо стали, где су нас меци љубоморног мужа прекинули. Одлетех! Занемели њени нови сродници. Нису мишеви смели ни цијукати. Реинкарнација је успела, срећан сам.

Слаткица је моја мишица, можда се реинкарнирани опет спојимо, али да имамо и потомство, сад сам слепи миш, не дозвољава биологија! Не бих волео да поново будемо људи, ипак сам ја изрод те несавршене врсте која само у књигама — личи на Бога!

РОЂЕЊЕ

Рођен сам у знаку Рака, у подзнаку сам Близанац.

Када је требало да се родим, пожелео сам да будем дупли Рак.

Моја мајка није тако мислила. Када је поноћ испратила претходни дан и када су прошла још два сата, па још пола сата, звезде су се наместили тако да новорођеној беби будући карактер одређује сазвезђе Близанца. Мајка је Близанац у знаку. Пожурила је да се породи у тих кључних пет минута да би њен потомак био у подзнаку оно што је она у знаку.

Пожелео сам да се обратим нашем Створитељу и саопштим му да бих волео да се родим и да живим на обали мора. Није битно да ли ће мој дом бити Јадранско, Егејско, Средоземно море или Азурна обала.

Створитељ ми рече:

— Још се ниси ни родио а већ много тражиш. Али пошто сам добре воље, уместо на обалама једног мора родићеш се и живећеш на обалама две реке. Две реке вреде као једно море.

Тако сам се родио у мом Београду у знаку Рака и подзнаку Близанца.

Лела Марковић

ЈЕДНИМ ПОТЕЗОМ

На постељи лежим а ти прилазиш, лежеш крај мене и нечујно ми зариваш сечиво у срце. Ту дугу оштрицу, од ћутње ледену... дубоко. Завршаваш посао једним потезом.

Боли тело, боли срце а душа оста да рида над нама...

ВОЉА ЗА БОЉЕ

Темпо живота је неумитно млео, како друге тако и њу, без поштеде.

Примећивала је да се боље сналазе они који су били хазардерски расположени, они који неуспеху нису придавали много пажње, којима је до другог мишљења било као до лањског снега, док су ови други, непрестано у грчу, скоро па призивали искакања из система жељеног. Повлачили су се из трке и онда када за то није било довољно опипљивих разлога, задовољавајући се са мање него што им је, у некаквој другачијој подели, могло припасти.

Једни, као да су трчећим кораком корачали, док су други пут, или. једни су све великим словима писали, другима су и ситна била довољна, важан им је био садржај. Једни су при паду устајали, други су се даље сурвавали и не очекујући да им ко припомогне да се придигну. Једни су заборављали, други су догађаје акумулирали. Једни су живели. други живот тумачили. Што је време више протицало. све мање су могли једни с другима, на једној страни је сметала журба, на другој спорост, на једној паљба, на другој индолентност, амбиција насупротив незаинтересованости, поглед наспрам замућености, бука контра тишине...

А све једно време буде, па мине, до тишине. Спознаја бива позна. Тад нема натраг, а за напред по-

нестаје снаге и воље. Како онда може бити боље? Тешко!

Све чешће свако гледа само своје... чланове породице, послове, уговоре, цепове, а поред њега, ван знаног стварног света, дешава се неки другачије обојен живот, живот чији сценарио завређује књиге и филмове. Преживеле посивеле фотографије црно-белог света из прошлог века посматрају из уоквиреног колажа. Та урамљена, јединствена слика на унутарњем зиду пара вреди. Само то што није одбачена, њена је драгоценост вредност и предност. На полеђини су сачувана имена: Јурај, Ана, Ева, Емилија, Адам, Јарослав, Андреј... У том колажу крију се откуцаји незауостављивог сата у коме и секундара протоком времена још неуморно барата.

ЗАГРИЗИ МЕТАК

Видео је како наилази. Био је тако спор. Бар са његове тачке гледишта. За тренутак се премишљао да ли да га избегне или да га, можда, дочека ту где стоји. Одлучио се за ово прво. Прво је јурнуо право напред, њему у сусрет, а онда се померио у страну направивши окрет благо улево. Могао је да види сваки детаљ његове ужарене површине док му је овај прелетао на тек пар дециметара од ока. А онда је чуо и следећи прасак. Није морао да скреће поглед, могао је да осети како се креће ка његовом рамену. Узмакао је корак уназад. Ваздушни удар му је очешао груди.

„Пуцај! Пуцај!“ чуо је једног од оне двојице како виче.

Кренуо је према њему. Више није бројао зрна док су пролазила око њега. Уши му је испунио врисак док су се уста пунила крвљу. Онај други окрете цев пиштоља ка њима, али се вампирски зуби нађоше и у његовом врату.

ДВЕ СМРТИ

Неки тврде да је хеленски мудрац Талес преми-нуо пратећи атлетско такмичење. Умро је, веле они, од врућине, жеђи и старачке слабости. Вероватно и од навијачког узбуђења.

Други, опет, приповедају да је умро једне свеже, ведре вечери, у шетњи са слушкињом: посматрајући звездано небо, није приметио дубоку јаму, упао и тако је скончао. И да му тада слушкиња, не без плебејске пакости, рече да је, ето, желео да сазна шта је на небу, а није знао ни шта му је пред ногама.

Тако, дакле, остаде неизвесно да ли је Талес умро од гледања спортске утакмице или од гледања у звезде. То, даље, значи да можемо изабрати ону његову смрт која нам се више допада.

А при томе можда може помоћи Талесов епитаф:

„Мали је овај гроб – али слава допире до неба –
Ово је место најмудријег Талеса.“

Па ви изаберите...

ПОЕТИКА РУКЕ

Склапам очи, и ту си.

У тами капака. Први број у бесконачном имени-ку и светло у бесконачној тами. Ту си, да мојој ноћи будеш дан. Веруј у мој сан и никад не реци да он није стварна ствар, јер је у једном тренутку стварнији него било шта друго бар. У публици сам, док концерт за хиљаду виолина прати нотне метрике твоје руке и њене поетике. Руке, која је мотала моје мисли у танке ризле уместо дувана. Кривим је за све. Руке, која је ноћу играла танго са мојим прстима. Са прстима које би писале песме, али схватају да се то не сме, јер та је рука и рима и стих. Акорд на клавиру и нота на лири, последњи аплауз који добијем на бини. Она је мој дервиш и моја смрт, моје рушевине што кваре врт. Када кажу да мој Татуин и твој Набу не постоје нигде сем у овом сну, не знају да је универзум један бескрајан круг. Постоји свет са Сунца два и Месеца три, где један прати куда ходаш ти. За друга два и секунд је дуг, а оба Сунца залазе на југ. Где недореченост врлина је баш, а сваки облак зовемо „наш“.

Читав век или један трен, колико траје сан у ком сам њен? Будим се, а јава не зна какав сам свет смислио за Њу...

Отварам очи, ал' ниси ту.

КИШОБРАН

Киша је престала, треба да склопим кишобран и вратим га у футролу. Та ми проста операција задаје муке. Налазим се пред дилемом, да бездушно згужвам кишобран и бацим га или да својом неспретношћу увесељавам радознале пролазнике.

Такав је овај модеран свет; свака ствар, од пегле до рачунара тражи од нас да је добро упознамо. Значи, да занемаримо чињеницу да ствари нису од крви и меса. Тачно је да нису, ипак, ушле су нам под кожу, шетају нам по можданим вијугама; више од доброг вина и добрих жена дижу нам притисак.

– Проблем! Дозволите ми да вам помогнем.

Како одбити помоћ добронамерне а непознате особе. Посебно кад је та особа, згодна женска. За час посла кишобран је био склопљен. Признајем, нервоза је одмах чудном блаженству уступила место. Као човек који држи до реда, позвао сам даму на пиће.

Три године је прошло од оног случаја са кишобраном. Које ли, за мене, мрске речи. Ових дана људи су узнемирани због јаких ветрова на нашим просторима. Проклети да су, мислим на ветрове, где су били оног дана... кишобран да ми однесу, далеко, далеко...

СУСРЕТ СА САМИМ СОБОМ

Спарни летњи дан пун жеге. На наговор блиског пријатеља, упутио се један човек на пут. Онако, просед, ни превише седих да се не би одлучио да крене, ни премало да не би журио.

Пријатељ му је дао неке смернице, не баш јасне, али суштина је била једна, пронаћи самога себе.

Са собом је понео само пар сендвича, две флаше воде и један пешкир. Новац му није био од кључне важности, у суштини, на његовом путу све је било једноставно – повољно.

Ходао је и бројао кораке. Кад их је било толико много да више није могао бројати, рекао је себи:

„Количина мојих корака није пресудна како бих спознао суштину“.

Наставио је да хода тражећи около неки знак, нешто што би му указало да је на добром путу.

У том тренутку поче киша.

Није ни стигао да размисли о кутку за сакривање, његова одећа, а понајвише ципеле, биле су мокре. Изу се, и рече себи:

„Моје ципеле нису пресудне како бих спознао суштину, многи су боси стигли до циља.“

И наставио је да хода бос. Ходајући тако, одједном испред себе угледа стену, толико велику да је је-два могао обухватити погледом, и рече себи:

„Моје очи могу сагледати само део велике творевине, и не могу видети шта је на врху исте, оне нису пресудне како бих упознао себе.“

Већ прилично уморан седе, наслони се на стену, и заспа. Изморен од ходања спавао је дуго...

У сну је срео самога себе. Био је то сусрет, како би он рекао, не сувише тежак да га не би могао поднети, а ни сувише лак да би се заједно са собом и пробудио.

АНЂЕЛА

Годинама је сеоска школа туговала оронула, без дечје граје, смеха. У двориште се, због коприва и свакојаког жбуња и трња, није могло ући. А онда у село дође, кажу, бивши ђак. Нико га не познаје. Одавно отишао, високе школе завршио, по свету служио. И чини се, за неколико дана реновирао школу, средио двориште, ограду. На табли, уместо назива школе, АНЂЕЛА – кафана и преноћиште. У школи, пардон, „Анђели“, поново се чује граја и смех дечака набораних чела и огрубелих руку. Да ли је и Анђела, прва симпатија, неостварена прва љубав, навратила или ће можда једног дана случајно?

– Еј, Милоје, да те саг види твој башта овде. – Јес, јес. Некада ме за уши овде довлацил. Тегљили ми уши и он и учитељ.

– А саг у њу једва чекаш да дојдеш...

– И сас песму из њу увек отидем.

– Ејјј, да ни саг и учитељ овде и овак види...

– Аха, питал би га, да л' би саг јединце на мен и теб дал, ел на овог што од школу кафану напраји?

СУСРЕТ СТАРИХ ПРИЈАТЕЉИЦА

Гледале су се у лице анализирајући једна другу и истовремено понављале једна другој:

– Ниси се ништа промијенила.

Када су се растале, док су одлазиле у супротном правцу, Ева је размишљала како је дуго прошло од када се нису видјеле и да је Ани свака година урезала једну или више ситних бора. Да су јој очи изгубиле сјај, кораци постали спорији носећи за неколико килограма теже тијело, а највише шта ју је одавало биле су ситне старачке пјеге просуте по рукама и лицу.

Док се Ана удаљавала од Еве, размишљала је, Боже, шта се ово десило са Евом? Тако се промијенила, остарила. Како јој је наборан врат, а тек руке. Све године јој се виде на рукама.

Ништа се ниси промијенила, одјекивало им је у ушима, иако су обје знале да то није истина.

Није, а није ни лаж. То је била само њихова жеља, гласно изречена једна другој.

Милијана Миликишић

ТАКО ЈЕ УМРО ИСАК ВАРИОНОВИЧ МАНТЛ

Као и сваке вечери дошао је у „Три астероида“ у ком су једини гости били газда и његова три друга. Зезање је добро у малој кафани, а Исак воли да слуша. Научио је то у глувој црнини свемира, у рударском окну астероида 9ХПИт2 у који је побегао од освете Уранца којем је убио брата. Побегао је за голи живот у задњу рупу галаксије. Година је прошла, у самоћи и стрепњи. Исак је за собом оставио трудну жену и невиђену ћерку, за којом је допуштао себи да пати пред спавање. Те вечери је наручио бард, најодвратнији исцедак свемира. Желео је да се напије и слуша туђе проблеме. Вечерас је газда славио. Терка му је нашла посао на галактичком крузеру. Плакао је. Он ће имати 70 кад се она врати, а она ће бити старија годину дана. Смејао се. Можда ће имати браћу и сестре старије од себе. Исак је замишљао своју ћерку. Јасно је видео читаво њено одрастање, као да је желео да се осигура да ће је видети за живота. Био је у праву, јер се врата кафане тада отворише, отревши Исаку сузу у вакууму. Ушао је човек са ласером у руци, усмерио га ка њему и упуцао. То је био крај Исака Варионовича Мантла.

Жељко Н. Митровић

КО ИМА МАЛО – ИЗГУБИЋЕ СВЕ

Срели се човек и тајкун:

„Имам осећај да ми је отето све што имам“, рече човек.

„Имам осећај да ми је отето све што немам“, одговори тајкун.

Наравоученије: човек је човеку – вук, а тајкун човеку – вучји чопор.

То јест: онај који има много, узеће и мало. А од кога би узео мало него од оних који имају мало!?! Према томе, логички је нужно да онај ко има мало – изгуби све!

Отуда је друго наравоученије ствар тривијалне логике: немој имати мало – изгубићеш све!

СХВАТАЊА

Биће да је начин схватања људи у рату и миру различит, размишљао је годинама касније. Присјећао се догађаја који су му се у оно вријеме чинили нормалним, њему, једном у то вријеме двадесетогодишњаку. Осим тога, мржња и рат су почињали дуго – и сада, више од двадесет година касније, на другом крају континента, међу људима који су говорили другим језиком, имали другачију историју и схватања, покушавао је да помири различите врсте стварности. Чинило му се већ толико пута да се налази у некој врсти лапсуса у времену, да не припада времену и простору у којем се налазио. „Ја нисам одавде“, размишљао је. „Готово да се не налазим овдје“.

Идеја да су на уском простору могле обитавати католичка и православна црква, уз њих џамија, и да су се људи, прије свега млади, могли, идеолошки или вјерски, налазити негдје између, негдје поред, на неком сасвим споредном колосијеку, није више постојала.

Могуће да је остао да обитава на тим просторима, размишљао је, у некој врсти прошлости, о чему је тек сада почињао да говори. Изјашњавао се тиме, не у етничком, вјерском или националном смислу, што су од њега толико пута тражили, већ као људско биће, ријечима и осјећајима.

ПОПИС

„Враћам се из мртвачнице“, одговорила јој је социјална радница и нестала у лифту.

Застала је. Низ леђа јој се спустила језа, трбух јој се згрчио. Поновно је сањала црне велове и нарикаче. Поравнала је фризуру и запутила се према уредским просторијама. Накашљала се при уласку у собу социјалних радница. Била је празна. Из кутије с оловкама узела је плави маркер. Рукавом своје најбоље кошуље побрисала је два имена на табли с распоредом соба у дому и уписала их под другим бројевима. Честитала си је на добро погођеном рукопису.

Смрт је стајала на пожарним степеницама. Провјеравала је попис за липањ. Госпођа Херцег, Бисерка соба 211. Нешто је било необично. Чинило јој се да је малоприје био број 317. То име јој је постало познато. Нетко је поновно надоплатио сате на рачуну госпође Херцег, Бисерке. Заклопила је биљежницу, подигла скуте кожног капута и нестала према небу.

НУЛА

Полупропустљивост мембрана омогућава размену услед градијента притиска и концентрације материја које су присутне, долазе и одлазе у и из цитоплазме и њених органела, обављајући делове једног већег и сложенијег процеса промета материје и енергије, па се онда у једру раздвоје хромозоми, и од једне настану две ћелије ћерке, заузевши складно место у ткиву, остварујући међућелијски контакт у воденом медијуму међућелијског простора. Накупине истоврсних ћелија, чинећи истоимено ткиво, саставни су део једног органа, заједно са друговрсним ћелијама, ткивима, у складном међуодносу, да тако омогућавају морфофункционалност тог органа, који обавља посебну улогу у органском систему, па су онда сви ти органски системи интегрисани у један организам, тело. Једно такво тело, на две ноге хода у купаћим гаћама плажом у друштву другог тела, (у једној руци држи сладолед, док је друга слободна и ритмички размахана са раскошно-претенциозном тетоважом у пределу рамена); и оно, при свим тим околностима у мимоходу изговара: „Више волим од ваниле него од чоколаде“.

ТРИ СЛУЧАЈА ЗЛОЧИНА ИЗ КОРИСТОЉУБЉА: 1. ТУЗЛА, 2. ЗЕНИЦА И 3. САРАЈЕВО

Сада, након првог случаја „злочина из користољубља“ који се догодио почетком ратне 1993. године у „црвеној“ Тузли, много ми је теже од тренутка у коме сам дознао тужни кара-хабер.

Још више ме боли и „жуља“ страдавање једног недужног инсана који беше дошао из туђине у ове суре гудуре са надом како ће оплеменили децу радника и сељака. Хтео је да у нама посеје семе љубави за књигом и читањем, али није слутио да су неки лоши ђаци убијали своје „профаће“, из освете, ранијим уласком у Гестапо.

Време не стежем у шасти, премда „цури“ кроз прсте. Доста је трагичних случајева преиспитано, али овај се упорно гура под онај фини босански, „ћилим јарки“, кога је умео опевати мој драги, дивни пријатељ и професор Шпиро. А нико не жели да призна грешку и јавно каже: „Па добро, Бога му, журили смо и тада није било шансе за још један интервју, па макар и са његовим најбољим (Ум)учеником!“

ЦР(ВЕ)НО

Срели смо се поново. Неочекивано. Мислим да је већ била прошла читава деценија од нашег последњег сусрета.

„Није се променио. А није ни оседео“ – помислих, гледајући му и даље црну и густу косу..

Тад угледах и црвени одсјај, уместо одговора на непостављено питање. Не, није он био на његовом образу, него се појавио као реакција на изненадне зраке сунчеве светлости, које су заискриле у само на први поглед црној му коси.

И све ми постаде кристално јасно. Да, и он је већ негде успут оставио младост. Само се труди да то прикрије.

Одале су га баш те боје које се у мраку и не разликују, али зато другачије изгледају у одсјају...

ЗНАК РАСПОЗНАВАЊА

„Капут ђумбира боје“ тражио је на девојци с кројем реченица попут погрешно закопчаних дугмета. Све су јој речи на броју, а уденуте у погрешну празнину. И она је била дугме којим би он да споји два ката новембра, за нове сурете погодног. Погодног онима којима је већ много ципела остало у глибу стаза за повратке.

Јесен гужва лица к'о старе новине, на којима сусрет с њим није ни маргинална вест. Промиче им празних, асиметричних загрљаја. Неспутан успутним „јави се да пијемо кафу“, покрај којих би његови сапутници обично цупкали, чекајући крајеве љубазних конверзација, стигао је таман на време. На време га ухвати трема и речи му постану налик њеним коврцама раштрканим испод штрикане капе, док прсти-ма тка одговор познанику у пролазу.

Извукао је телефон и искуцао јој:

„Може ли гласовни језик да се говори једном руком?“

Бојана Николетић Мићуновић

МЕСТО, ЗВЕЗДА

Изгледа да је могуће убити човека а да то буде онако како умире звезда. Човек се претвори у место. Остаје енергија, као магнетни стуб. Нема материје.

Они који знају, служе се затим тим местом, пређу преко њега руком, или чак читавим својим телом, да осете магнетне силе. То је све, како изгледа. Толико се зна. То се зове пањ. Могу се видети годови. Може се сести.

У ПОТРАЗИ

Он воли црно-бело. Преспавао је свој живот у лепом сну.

Заробљен у свом положају, никако да се окрене. Снови су му лепа иако тамо никада није био. А није ништа ни радио. Време је пролазило.

Стари људи су мудри. Наговорише га и оженише. Снаша је била лепа, потрошена, жељна породице. Друге мушкарце више није гледала. А он живну па полете, бацивши стегу пређашњег живота. Изродише децу, оживе кућа. Отац и мајка не иду више код врачаре. Одавно су били богати, сада и срећни.

Лако се променио, прошлост застарела, али он не зна шта жели. Тражио је одговор. Они стари мудраци, који су га саветовали, помрли.

Када га због болова лепа сан пробуди, не сећа се сна, али осећа болове. Сећа се пређашњег живота, црно-белог.

Сада тако раде скоро сви млади.

Ово ће бити њен први пут. Знала је да је коначно спремна. Ипак, још увек је могла да се предомисли. „Не“. Време је“.

Увек постоји страх када је први пут. Да ли ће болети? Дошао је тренутак. Знала је да нема назад. Неће се предомислити. Скинула је одећу. Неко јој је рекао да је комотније тако. „Најлакше је урадити у кади“, помислила је док је спуштала своје голо тело у топлу воду. Да ли ће поднети кад види крв? Осетила је бол. „У почетку увек боли“, присећала се речи које је чула. Препусти се.

Почела је да осећа нешто што већ дуго није осетила. „Коначно се осећам живом!“

Осећај је кулминирао. Ухватила се за ивицу каде, док је вртоглавица постајала неподношљива. Осетила је да ће убрзо бити готово. „Не, не желим да ово престане“, викала је као у трансу. Није могла да поднесе да све тако брзо стане. Губила је снагу. Да ли је то урадила због љубави? Погледала је у крв која је окруживала њено тело. Док је затварала очи, сечиво је склизнуло и пало на дно каде. Крвава рука, додирнула је под купатила. Испустила је последњи уздах.

УКРУГ

Врућина од које асфалт подрхтава милујући потпетице ужурбаних пролазника у жељи да што пре пронађу спас од несносне жеге. Кафић са баштом која је од остатка улице одвојена бујним зеленилом. Да није жене средњих година која, с времена на време, отпија гутљај лимунаде са прегршт коцкица леда, био би потпуно празан. Са сваким новим гутљајем њено лице поприма израз намрштености. С бочне стране кафића се кроз растиње назиру пролазници са потрепштинама из оближњег маркета. Децца халапљиво лижу сладоледе на точење, прашњавим рукама држећи корнете. Таман кад је изгледало да ће остати једини гост, жена угледа мајку са синчићем од једно пет година, како се смештају за сто преко пута оног за којим је она седела. Дечакова мајка је наручила продужени еспресо са млеком, дечак је полако испијао сокић на сламчицу.

Повремено, дечак би је погледао. С посебним занимањем је посматрао док би испијала гутљај по гутљај. У једном је тренутку склизнуо са столице и полако јој пришао.

„Тето, зашто не круглиш?“

Жена се пренула.

„Шта си рекао, душо?“

„Зашто не круглиш?“, поновио је, узео је дозну са шећером, мало шећера сипао у чашу са лимуна-

дом. Затим је сламчицом направио неколико равномерних покрета укруг („круглио“) да би се шећер отопио. Кад је завршио, чашу је приближио жени и рекао:

„Кад круглиш, онда је слађе“.

Жена је отпила гутаљ. Овог пута се није намрштила.

ИСПУЊЕНА НОВОГОДИШЊА ЖЕЉА

Те хладне децембарске ноћи ходала сам улицом онако без циља, застајала да се као дијете дивим шљаштећим украсима окићеног града. Била је ноћ дочека Нове године или такозвана најлуђа ноћ, улице су биле пусте, обавијене неком блажено чаробном тишином. Снијег је прштао под мојим чизмама, нос ми се од хладноће зацрвенио као клонов пред наступ, однекуд је допирао мирис куваног кестена. Пратећи мирисни траг, зађох у споредну улицу, продавац и ја бјесмо једини људи на улици. „Ево, изволите. И сретна вам нова година“, љубазан човјек ми уз честитку пружи кесу куваног кестења. Хладноћа је полако појачавала ритам, ледиле су ми се и сопствене мисли, размишљам о томе како су ми прошли ових 365 дана, да ли сам све урадила жељено и јесам ли нешто пропустила. Како год, година већ ситно броји а долазећа је шанса за нове одлуке и почетке, тјерајући мисли лутам погледом околу дивећи се изнова лампионима а онда изненада поглед ми се сусреће са два црна умиљата ока проткана тугом. Мало штене склупчало се у ћошку цвокоћући од зиме, гледало ме још пар секунди а онда се привило уз моје ноге. Дижући поглед ка мени, тражило је у мојим очима мало топлине и шансу да улицу замијени топлим домом. Подигнем ту малу крзнену лоптицу, савијем је на груди и одшетам са њом кући. Година ми почиње

са безрезервном љубављу. Владар универзума ми шаље знак и тако док гледам штене како весело и утопљено трчи око јелке машући ми репом, знам да је и њему и мени испуњена новогодишња жеља... љубав је стигла прије Дједа Мраза.

РАЗДАЉИНЕ

Прохладни априлски дан.

Стара Ромкиња сједи, на картону, с краја тротоара. Повезане мараме, погнуте главе, испијеног лица, на чијем образу се осушила суза. Пред њом пластична посудица, из које свјетлуца неколико ситних кованица.

Људи журно пролазе поред, километрима су далеко.

КУЋА

Повелика је и грађена на лакат, са кратким задњим краком. Има, углавном у невеликом простору између кракова, баштицу са столом, клупама, малим травњаком и једним дрвцетом.

Некада је била приземна, са кровом на четири воде. Свиђало ми се што је неко у тако малом дворишту успео све ово да смести. Али, моје дивљење људском умећу да искористи мали простор у случају те куће није потрајало. Пролажах туда једнога дана и видех у овом дворишту два мушкарца како грде једну уплакану жену и гурају је у кућу. Шта се после тога десило, нисам могао да видим. Дотичну кућу сам омрзнуо.

Пут ме често води поред ове грађевине, али више никада не видех икога да излази из ње нити да улази. Нити да борави у том дворишту. У једном тренутку је подигнут спрат и нови кров на две воде, али ни дан-данас није окречена. Изгледа мрачно, као да у њој нико не живи. Све док се у сумрак не засветле прозори са решеткама.

ДО ГОРКОГ КРАЈА

Сестре Ева и Ема љуљају се у столицама на трему. Кућа је поред мора. Август се ближи крају и оне очекују мигрирајуће китове.

Ева има деведесет и две године. Ема осамдесет и девет. Ема је глумила у сто двадесет филмова. Ева у сто двадесет и три. Ева не чује на десно уво. Ема не види на лево око.

Ема подиже поглед ка стропу који прокапљава. Оштар сталактит се одлама и пролеће јој кроз здраво око. Забија се право у мозак. „Коначно“, каже Ева. „Мртва сам ја већ петнаест година“, одговара Ема. „Знам. Никад ниси научила да глумиш“, додаје Ева.

Ема вади сталактит из ока и забија га бесно у Евино здраво уво. „Узалуд“, каже Ева. „Ни ја нисам жива већ двадесет година. Морала сам да бринем о теби“, додаје. „Китове више не можемо ни да видимо ни да чујемо. Зато сам продала кућу“, закључује.

На трем истрчава петогодишња девојчица. Враћа се у кућу и изводи оца да гледају китове. Поред њих се љуљају две празне столице.

ПОД УТИЦАЈЕМ РУСКЕ ФАНТАСТИКЕ

– Следећи! – зачуло се из дубине ординације са натписом – ПАЦИЈЕНТ ОПШТЕ ПРАКСЕ. Господин продуховљеног израза се упути према вратима из којих се чуо глас.

– Добар дан, изволите! – дочека га љубазан поздрав Пацијента, удобно заваљеног у тапацирану столицу. – Ви сте...?

– Пулмолог; имам заказану спирометрију ваших плућа. Каснимо.

– Да, имам ујутро јако зујање у ушима, па сам позвао двојицу ваших колега, и баш се одужило, шта ћете. Уосталом...

– Добро, добро – прекине га лекар – него где је спирометар?

Настаде тренутак тишине.

– Је л' могуће да сте дошли код мене без спирометра да мерите капацитет?! – запита Пацијент у неверици.

– Извините, господине...

– Не интересује ме ваше извињење, јавите се сестри ...

– Саслушајте, нисам имао лоше намере, напротив...

– Следећи! – прекинуо га је неумољив глас човека из тапациране столице, човека који је знао своја права и домете.

ЧУДНО ВРЕМЕ

И тако, стигло неко чудно време. Седимо, не гледамо се, не причамо, ћутимо, свако у своје мисли удубљен. Не додирујемо се, не радујемо се, у туђе животе виримо. А деца нам одлазе. И сви кукају да се нема, и они који раде, и они који остају и чекају да им мама или бака дају колико за кафу, позирајући по познатим кафанама и ресторанима. И сви са телефонима и таблетима, ваљда од досаде. Све саме погнуте главе гледаш, и само им нос вири испод чела. Нема осмеха или пјесме, само се неки турбофолк или инострано слуша. И све се чудим, какво је ово време, када не можеш, као што се некада могло, без најаве код комшије да поћеш. И онако само са осмехом да те дочекају, да не спремају као за славу или за не дај боже. Па и код мајке не можеш да поћеш ако се не најавиш. Чак и бабе на ФБ дремају, и заборавиле да спремају пите, а камо ли нешто слатко да припреме. И не чудите се што смо се одродили, не дружимо се, не радују нас мале ствари, јер очекујемо да нам се десе велике. А оне нас некако заобилазе као да смо болесни од шуге. И све ми се чини, да није до времена, јел'те? Као до нас да је.

РАЂАЊЕ РОМАНА

На крају, мора се побећи. Живети неки други живот који не личи на наш. Ући у другу, сасвим непознату причу. Ићи сваки дан на туђи посао у безименом граду. Гајити непознату децу, ићи у постељу са странцем. Летовати у местима која никада нисмо упознали. Обилазити родитеље које никада нисмо видели у животу. Пријатеље непознатих лица позивати у стан. Угостити их вечером коју су спремили неки непознати ти и ја. Исписивати странице непредвидивог садржаја. И завршити у тренутку када је најлепше и када се догађа то што се никада није догодило.

ЗА КРАЈ

Тетурала се колона и сви су били стегнути гледајући вешала како се њишу. Пси на повоцима лајали су на јаднике док је добошар затезао каиш. Све је било добро увезано за крај.

Драгана Паулсен

ХВАЛА

За испраћај на аеродрому када сам први пут лете-
тела авионом.

За заједничке студентске дане, за журке, за смех!

За заједничко путовање летос, док нам се утисци
још нису слегли!

Због толико тога сам поносна на заједничко име.

Дамјан Пејовић

ТРОЈЕ

Један се претворио у троје. Двојицу смо видели а о трећем смо само чули. Спомињу га она двојица, кажу – тај је нормалан. Забавни су.

МИРИСИ, ЗВУЦИ И ПОНЕКА СЛИКА

Из дворишта допире мирис опране одеће која се, због влаге у ваздуху, суши дуго. Тај мирис је другачији од мириса детерџента и тканине која се суши на ветру и Сунцу. Помало тежак, али мени пријатан. Подсећа ме на њега... На мирис његовог стана. На мирис истушираног, још увек влажног тела на које је на брзину обучена одећа.

Памтим собу притиснуту тешким, стилским намештајем и њега заваљеног у високу, удобну фотељу. Смејао се очима и широко развученим устима не показујући зубе. Некако питомо и помало блесаво. Споро би упалио цигарету и затварао очи када би му испуштени дим прекрио лице. Затим би погледом пратио плес колотова дима ка таваници полумрачне собе. Допола попијена чаша црног вина и сребрно посуђе на столу звецкали су када би он тромо, као већина високих људи, устао. Променио би музику. Омиљени цез. Лењи звуци цеза умирили би покрет предмета на столу и измамили му још један велики, али тихи осмех. И увек тај мирис... Мирис влажне, недовољно осушене одеће.

БИОСКОП

Филм на платну било је само део велике биоскопске представе. Очи су биле широм отворене и упијале све оно што се нудило, од уводног црно-белог филмског журнала о социјалистичкој изградњи, до обавезне замене трака негде на половини филма. Мењање трака обично је пратила зебња да ли је друга одговарајућег квалитета и да ли ће се филм приказати до краја. Често није било тако.

Зебња је била и у његовом срцу. Седео је у трећем реду на дрвеној клупи, која, наравно, није имала наслона. Поред њега била је девојчица мало млађа од њега. И он је био млад. Током пројекције када је било довољно мрачно, оснажио се и својом левом руком додирнуо њену голу ногу испод колена. Осећај је био чудан. Требало је да делује као случајно. Страх га је обузео. Био је спреман одмах да се повуче. Она је била мирна, није померила своју ногу. Рука је и даље стајала на њеном листу. Дуто му је требало да направи нови покрет. Кретање је било периодично и само до колена, даље се није усудио да иде. Наредне недеље, када је поново дошао биоскоп у мало место на југу Србије, девојчица му је чувала место поред себе.

НЕШТО СИТНО

На платоу испред Филозофског факултета ромски дечак у кратким панталонама прилази младићу који прстима са нешто прекратким ноктима држи упаљену цигарету и одсутно зури негде ка...

Бато, имаш нешто ситно? – говори дечак бришучи мусава уста рукавом и колутајући искричавим црним очима.

Немам, све сам паре дао за цигаре – одговара младић благо се осмехујући.

А што пушиш, еј, то је лошо! – говори опет дечак.

Зато што хоћу да умрем што пре – одговара младић и даље са осмејком.

Израз детињег лица тада се махинално из шетског трансформише у забринут, он се окрене промрљавши нешто и наједном се око младића скупља два, три, пет, мноштво ромских дечака, окружују га готово сасвим и покушавају да га убеди да се не убија, пропињу се на прсте и млате кошчатим рукама, налик више на јато птица но на скупину деце, говоре му да је млад и да је живот тек пред њим. Он их пита зашто просе, да ли их неко приморава на то. Дечаци кажу да су то углавном родитељи те да немају много избора.

Па да, јасно.

После неког времена проведеног у разговору младић и ромска деца растају се.

Није им дао ништа ситно.

Ненад Петровић

ДРАГА ЛАУРА,

Прво, и најважније за тебе: купио сам ти мачку, баш ону коју си желела, белу.

Друго и најважније за мене: умреће. Не кажем од моје руке, али је болесна, потиштена...

Слушај ме, молим те да ме разумеш: мени није ни најмање стало до те проклете олињале животиње, али шта да радим када ми је стало до тебе.

Нећу да те питам када се враћаш, јер знам да ни ти не знаш све до последњег тренутка. Тако је и са мном. Ту смо исти.

Слушај, имам идеју: да продамо мачку, и купимо карте за The Fall. Гостују у Београду у септембру. Волео бих да их слушам. А мачка ће ионако умрети, али понављам: не због мене, него је болесна. Таква јој је генетика, слаба. Боље да је утрапимо неком клинцу. Иде ми се на The Fall, а мачкетину не волим.

Искрено,

Твој,

Ненад

БАБЕ И ЖАПЦИ

Сусретну седам баба седам жабаца и помисле: „Ако пољубимо ове жапце, претворићемо се у принцезе“. Кренуше да ухвате свака по једног. Кад их угледаше, жапци брзо скоче у бару уплашени да ће се, ако их пољубе ове бабе, претворити у принчеве.

Наравоученије: Кад су у питању бабе, ни жабе нису више оно што су некада биле.

ТЕК ЈЕ ПОЧЕЛО

Светина је била узнемирена: „Смрт плавоокима. Плаве су очи буржуја“ – хистерично су викали док су двојица затезали конопац за вјешање. Младић са плавим очима је у паници гледао лијево и десно узалудно тражећи спас. Уто неко повика из гомиле: „То није буржуј, то је студент“. Гомила је полудјела: „Студенти су најгори. Смрт студентима“ – повика дебели човјек са масном кецељом. „Смрт студентима“ – повикаше остали. Омча се затегла око студентовог врата. Измакоше му столицу и тијело се заљуља. За тренутак завлада тишина, а онда неко повика: „Потражимо оне са сакоима. Сакои су знак буржоазије. Смрт сакоима“. Руља спремно прихвати: „Смрт сакоима!“

На прозору жена навуче завјесу: „Заврши се“, рече мужу.

„Тек је почело“ – одговори он и настави да чита књигу.

БЛАГОЈЕ

Звони му телефон и он зауставља ходање по соби, диже слушалицу и чује:

„Благоје, спремаш ли ручак?“

„Ти си, Зоркане?“

„Јесам. Хоћу да те обрадујем. Родио се Коица!“

„Коици данас рођендан? На данашњи дан се родио?“

„Није се данас родио наш прадеда. Није му данас рођендан! Тек се родио. Данас се родио око поднева“, весело говори она. „Знаш код кога? Код Вукашина.“

„Нов Коица!“ кликне он.

„Нов“, сестра се прели весељем од његовог ус-клика.

„Нов Коица!“ Благоје се смеје јако.

Сестра се загрцнула смехом па протеча:

„Нов Коица“, а смех јој се слива у Благојев и пење се у атмосферу. Заједно се смеју. Воле тако.

Десет дана после зове га она и пошто се он не јавља, оставља му поруку. И скида са шпорета куван кукуруз. Сат затим звони њен телефон. Чим је видела број његовог телефона, она је изговорила:

„Благоје, где си отишао? Видео си моју поруку.“

„Да. Ишао сам да купим кукуруз.“

„И ја сам скувала кукуруз!“

„Ја сам мој приставио.“ Онда почиње да се смеје.

„У исто време кувамо кукуруз,“ кикоће се она.

„Све у бел свет,“ смеје се Благоје.

У космос иду исте мисли сличних људи, стапају се и остају да га пуне.

БЛИСКОСТ

Усекњујући се у марамицу, остављен мушкарац резигнирано је тражио климаву утеху у „старозаветним временима“:

„Вавилонска је кула сравњена због тога што се човек наканио да буде ближи Богу. Због блискости, дакле. Мој је емотивни однос почео питањима: ко си, како си и волиш ли ме. Наставио се: фотографијама, пољупцима и успоменама. Окончао се тиме што друга особа постаје у сваком погледу нераскидиви део мог бивства. Од тог се момента све мења. Слободе немам. Зрно сам песка у пустињи. Кап јутарње росе у густој шуми. Талац новостворене симбиозе. Помера се клатно – жмурим на мане, не чујем инсинуације и прекоревам се због љубоморе. Доцкан је. Изгубљена битка. Блискост ме кажњава. Оставих јој небрањен бок. Она ће сигурно узети оно по шта је дошла. После свега, после тог бурног раскида, ја не могу бити онај човек од пре сусрета са њом, а то какав сам постао, желим да заборавим.

Вавилонска ме кула упозорава да убудуће свако зближавање сасечем у корену!“

Хоће ли као угрожавајући покушај зближавања схватити и савет: не сме се мешати блискост са посевношћу?

ЋИЛИБАР

I

Улицу испред старе куће чувале су брезе. Оне су ту расле заједно са децом, заједно са временом, сваког дана надвијајући се над кровом, штитећи га од кише. Увече око угрејаних зидова расле су сенке, обично у разгранатим паровима, угледајући се на своје мермерне сестре што шуме на ветру, и тако певајући о крају пролећа, дарују улици своје преплануло лишће, своју децу. Обично се небо у то доба савијало од тежине и смиривало над градом, а сунце почињало да поприма боју и да полако пада до врха тамног брега у даљини. Тек онда се, у светлим таласима, појаве ситне искре месечине да освоје просторе. Деца, ношена ветром заједно са лишћем и птицама, окружују кућу и лебде над земљом, јуре ка играма, нестају у осмесима. Јесен је бескрајно небо. У такву ширину сви упиру поглед и ту виде своје немуре, мада не знајући разлог ломљења мисли на ветру, налазе смирај своме духу у страху од олује, и тако данима. На другој страни града, пут се извија ка брду и нестаје у испрекиданим кривинама. Над главама поново језде јата црних птица, а са старе куће неприметно се љуште слојеви сребра.

СМРТ ОЦА

Моја соба је изгледала као витрина прелепих фигура и предмета. На полицама су чучале старине а на зидовима су висиле слике. Стварала сам слике. Али, одсутност људи које сам волела постала ми је подношљива. Знала сам да је доброта једно велико ништа. Покушавала сам да недостатак блискости са породицом надоместим љубазношћу. Била сам у годинама када је требало пронаћи кривца и доказати своју невиност. Ако ја нисам крива за смрт мога оца, а није ни мајка, онда баратањем кривице постаје мучна игра. Сва каснија пребацивања остала су закачена за идеју – Зашто је умро мој отац? То питање ме је бољело више од одговора. Питала сам маму – Зашто се није определио за живот? Његове потребе за љубављу и реалношћу нису биле повезане и дошло је до пуцања. Само је љубав могла да излечи његове нагомилане емотивне токсине.

Доста о томе! – мајка је рекла смушено. О, добро... мислим, није добро, жао ми је што те боли његова смрт. Нешто није у реду? Добро је да није због мене. Нема смрти без судњег дана. Ти си увек спремна да осудиш, да презреш, да узвратиш... – рекла сам и отворила прозоре. У мени су се смењивала различита осећања, од беса до сажаљења.

Истина да никада нећу добити оно што ми треба, постала је дефинитивна. Приметила сам да се ма-

ма угасила. Па она му је често наносила бол. Тешко сам подносила њен неми поглед који оптужује и презире.

Све је ово било пребрзо и прејакно, све бих дала да се ништа од овога није десило, али не могу. Ни за шта нисам крива – мама није хтела да оћути.

Поновила сам питање – Мама, зашто ме ниси водела?

Очи јој се напунише сузама – Зато што живот није лак. О љубави говоре они који су докони. Нико ме није питао како се ја осећам. Све ме боли. Никада нисам била спокојна и безбрижна. Нећу да ти причам своју голготу када на крају опет останем сама и незаштићена. Ти, треба да се молиш у цркви.

Схватила сам да ће нас разговор одвести још дубље у неспоразум и још жешће у оптужбе и разочарења. После кажу да се разговором решавају сукоби и проблеми. Кад год се у нечему нисмо слагале, ја сам морала да одустанем. Постало ми је јасно да се о осећањима не разговора. Прихватила сам чињеницу да свако има своје муке и своја страдања. Сав токсични садржај избацила сам из себе. У једно сам била сигурна, прекинућу тај ланац повређивања. Много је путева да се живот искуси и проживи.

Миле Радић

О ЖИВОТУ И КОЈЕЧЕМУ

„Живот је један“, каже ми онај мудрац, „а ти га подели.“

„И шта онда?“ питам га.

„Имаћеш два.“

„Два живота“, приметим, „две и смрти.“

„То се подразумева.“

Слегнем раменима и одем по сатару.

БЕСМИСАО

Нико, тако сам се звао, није смешно, то ми је име и презиме и баш тако сам заведен у књигу рођењих.

Мој „бурни“ живот, сводио се у... Једном, давно, одлучио сам да ћу из корена изменити, сопствени живот. Све је почело када сам мокар до голе коже, почео бројати степенике до четвртог спрата. Од улазних врата у зграду, до стана број 22, било је тачно 49 степеника, али брзо сам савладао ту лаку лекцију.

Наједном, синула ми је сјајна идеја, избројаћу све каменчиће који су били утиснути у степенике. Они су основ, а никоме, осим мени није дошла идеја да избројим тачан број каменчића без којих степениште не би ни постојало. Неправедно, ти мали драгуљи, неправедно су занемарени и ја ћу одужити дуг.

Не знам колико времена је прошло, марљиво сам радио, не посустајући, обележавао бих фломастером, тачке до којих сам стизао и...

Девет стотина хиљада седамдесет осам, још неколико корака, остало је до врата стана број 22, да ли ће их бити милион?

Два, остала су само два, али одједном сам, све заборавио...

МАНТРА

Ранко би поранио, и већ у први сумрак би устао, јер радио је углавном ноћу. Прва помисао му је увек била иста: нека си проклет, тако наopak!

Спавао је док су други били будни. Радио је док други сневају. И кад је радио дању, био је у мрклом мраку. Уместо ваздуха, удисао је прашину. Ноћу је грлио пијук и лопату. Док су други ишли под земљу тек кад умру, он је ишао сваки божји дан. И док су се други највише плашили да једнога дана не буду живи закопани, он се бојао да, ако доле погине, неће бити никада откопан. Да ће остати дубоко у земљи, као фосил из неког лудог доба, за будућа нека покољења. А можда му је ту и место. Ионако цео живот живи као кртица, копајући канале и избацујући ископано. Трампио је себе за шаку пара, да би породица могла да преживи. И што је најгоре, заволео је то. Тај најопаснији посао на свету. Постао је принц таме, слепи миш у пећини. И кад га питају шта би да се може поново родити, он каже ја би све исто. Иако је већ страдавао, и другови му гинули, и здравље било урушено.

Нека си проклет, тако наopak, и нека ти је срећно, рекао би увек себи и сишао у јаму.

Марина Раичевић

ВИТРАЖ

Њен витраж био је најлепши на свету, а онда је, временом, почео да бледи. Једино су оловне жице сачувале свој сјај и на окупу држале безбојна стакланца кроз која више сунчева светлост није могла да прође.

СМРТ БИВШЕГ ШЕФА

Јутрос сам у новинама прочитао да ми је умро бивши шеф. Прочитао сам ту вијест у његовим новинама. Читаво издање је било црно-бијело, све фотографије су имале тужан тон. Наслови су били срцепаарајући. Његова смрт за мене није била трагедија. Нисам сматрао његово одсуство неоправданим. Осим породице, не видим да би ико на тој сахрани могао плакати с разлогом. Сузе пуштене из интереса се не рачунају. Удаљеност је разлог мањкавости мог сензитивитета према мртвом човјеку. Заправо сам сигуран да бих више жалио за њим да сам ближе.

Највећи дио садржаја његових новина је била лаж. И данашњи број је изашао такав, пун лажне бриге и жалости. Бивши шеф је створио папирнато чудовиште које на дан његове смрти за њим лије крокодилске сузе. Нови шеф, исфрустрирана дебељуца која је први пут осјетила врели дах на свом тијелу у раним тридесетим, написала је најлицемјерније парче. Киша поново пада, пет хиљада километара далеко од сахране мог бившег шефа. Питам се колико је данас шефова напустило овај свијет. Од свих тих суза би могла настати једна добра бара, жабокречина у којој би се сви крокодрили поубијали.

ДОРИС

Звала се Дорис. То име у његовом сећању било је повезано са светлошћу која се сливала низ плочник док је њена сенка ишчезавала у пратњи странца нејасне силуете. Усиљен, тежак и туђ смех ледио је ваздух. Звала се Дорис. Читавог живота по његовом сећању ходала је као по стаклу. Недужно окрзнут сунчевом оштрицом тог поподнева, неуморно је претурао по облацима, разгрћући их и тражећи изгубљени извор живота или макар мало наде за њеним повратком. Оставши посве сам са рукама окренутим ка сунцу, растао је само док је гледао према небу. Младост га је дуго чувала од питања, али препливавши живот брзо и не наставши одговоре, објаснио је себи да таква жена није ни могла постојати. Звао ју је Дорис, зато што му је поклонила шаку пуну празнине у коју је могао ставити шта год би зажелео, све док му не досади та чудна игра. Научила га је да постоји како би додиром препознавао људе, када већ очи нису хтеле. Одувек је добро знао да су успомене јаче од разума и улепшана стварност, а да је крај ништа друго до нови почетак, као што је и живот заправо само преобучена смрт. Међутим, њено биће, безвременско и онострано, постојало је и постојаће као никад неисприповедана тајна и велика бол.

Звала се Дорис и била му је мајка, последњи трептај умирућег сунца његовог детињства.

Љиљана Рим Живковић

КОСТИМ

Јутро је. А о Јутру Зоре непорочно говоре. Ослухни тишину Јутра пред Зору и заспи макар на кратко зароњен у океан тишине. Шта Јутром пре Зоре Океан непорочно пева и говори? О дубини бистрој као поток који из стене у највећу воду зарања остављајући своје име и порекло к'о костим на стени.

МАЛА РАЗЛИКА

Њој је тог првог дана пријао његов мирис на дуван за луду, његов певљив прозукли глас, његови фини манири, годиле јој његове речи које су се претварале у песму, његов скупоцени поклон освежио јој дан...

Памтиће и то пријатно вече, његову симпатичну гарсоњеру...

После двадесет осам година смрдео јој је на дуван, псовао је дубоким прозуклим гласом, његови груби иступи ишли су јој на живце, његове речи претварале се у њене јауке, његова шкртост погађала ју је, убијао је њене дане...

Не жели више да га гледа у том огромном стану без душе.

ПРОШИРИ СЕ

Немам места. Простору, прошири се! Неће. Бог ми је дао оптималну количину простора за мој крш, и рекао: „Ти ћеш искористити понуђену количину и нећеш тражити више“. А то мене чини тужноооом. Таман испоклањам неке књиге и престанем да их ређам на два спрата на истој полици, кад – купим нове. И књиге опет крену да куљају са полица. Нова одећа је нова, али и стара још може да послужи – за одлазак на фарбање, за спавање, за рад на њиви.

Чек, чек, немам ја њиву. Али послужиће за нешто. За крпе, на пример. Притом, и крпе нам већ куљају са полица.

И тако, мучим се... Да сам нешто др Франкенштајн, пробала бих да направим проф. Ајнштајна!

Ваљда би он могао нешто да уради.

КОРИДА 1

У арени ковитлаца различитих уздаха публике и уздаха смрти, стоји тореадор. Бик суочавања са собом, усковитла се у затвореном свету тореадора.

Свету, затвореном виком крви о нама, страстима крви да досегне било какав бес света.

Црвена тканина живота, дели бика смрти од тореадора узвика смрти.

Жагори гласова публике стварају један нови ритам повезаности бика крви са тореадором крви.

Један увод у срце света. Матадор ипак жали за суштином живота која поприма облик убијеног бика и облике ноћи, публике и нас.

КОРИДА 2

Бик наше суштине рије по земљи наших пропуста. Тореадор живота размиче гласове публике, и раме уз раме са овим даном схвата једног бика наше судбине.

Слике боду једна другу. Пикадори страха размењују са крвљу овог дана, слике једног бика на попрешту хуке читаве цивилизације.

Девојка у публици, осећа да њен глас шиба громогласност крви овог дана.

Једна сцена бика, ваја лик тореадора у сред лика матадора крви. Смрт даје ритам и својим и нашим речима. Тражи бика овог дана у нашој крви. Матадор живота и Матадор смрти склонише у страну овај дан и испратише ритам бика наше крви и ритам бика наше цивилизације.

ВРИСАК

Из чврстог сна тргла ме је бука иза угла. Стењање и бректање спорих, огромних машина. Резак звук, налик зујању и крици мојих рођака и пријатеља на све стране...

Ми, стабла, дуго смо заједно и близина је учинила своје. Спојила нас је у заједништву, у коме смо уживали. Све до јутрос. Нико од нас није предосетио да је прошла последња ноћ наших живота... Можда не бисмо ни заспали, можда бисмо целе ноћи гледали заљубљено у звезде, стремећи висини и њиховом сјају. Причали би, смејали се шуштећи између себе, гађајући једно друго досеткама о људима и животињама, о судбинама које смо срели, на које смо утицали и мењали их неприметно. Тако би нам ово јутро лакше пало... Само се тешим. Можда је овако боље. На препад и на брзину.

Падам споро, уз цепање последњег дела себе, остављајући своју седамдесетогодишњу снагу дубоко закопану. Не жалим за собом. Видео сам штошта у животу. Али то дубоко корење је једино преко мене знало о свету. Сада, када знам да умирем, жалим што нисам више пажње и љубави подарио њему. Више прича и више смеха. Више себе...

Од вике, безобзирности и злобе, не чујем ни сопствени врисак. Желим, само још једно. Да не окончах у ватри, већ да трагове себе оставим у неком облику који ће подсећати да некад јесам живео, волео и смејао се заједно са вама у својој хладовини.

Јован Рукавина

ГДЕ ЋЕ ВАМ ДУША

Реч као и музика.

Кратка – менует.

Дуга – симфонија.

„Уби ме прејака реч“ ...

„На почетку беше реч“ ...

Музика после.

Музика у потрази за речју. Која се изгубила у пределима душе. Која нема одговор на питање: „Где ће Вам душа?!“

РАСПУКЛО ЗВОНО

Сада, пред крај, она немаше великих жеља. Госпођи Ани поглед бејаше спокојан, благ. Нимало некадашње оштрине, решености, одлучности. Наиме, то беше резервисано за прошлост, за младост, па понекад и за средње доба. Могла је то коначно пустити. Док је седела у својој омиљеној наслоњачи од сандаловине, сати су протицали без трунке очаја и жаљења. Зашто би? Освртала се у мислима више пута, али заиста није имала шта да замери себи. Испунила је свој пут љубављу, бригом, патњом, исправним и погрешним одлукама, сањарењима, бесаним ноћима, лепотом, осмесима... Колико људи је прошло. И отишло.

Капаху звезде на прозорско окно. У тишини самачке собе груди се спуштаху и подизаху лагано. Готово магично невидљиво. И онда, као распукло звоно одјекну телефон. Звук допираше као из даљине и простираше се опором, некако заглашујуће. Али немаше ко да чује. Госпођа Ана већ спаваше чврстим сном.

Драгана Сепе

ПРИЧА О УСАМЉЕНОМ ЛИСТУ

Шума. Мноштво дрвећа, грана и листова. Сви наизглед исти, а један се ипак разликује. Сија сунце, пада киша, а он се упорно труди да остане на свом дрвету. И наједном, осуђен и згужван, више не може да издржи и полако почиње да пада. Сам. На земљу. Земљу која га је и одгајила.

Почиње круг изнова. Циклус се понавља.

Зоран Спасојевић

ЕОЦЕНА

Министар просвете рече јуче за медије:
„Родитељи ћака оцењиваће наставнике и директоре школа.“

* * *

Данашње онлајн размишљање једног обичног српског родитеља:

„Nastavnici bagra ne viđena nerade ništa djabe šaljemo decu u školi i trebaju da neidu!“

МАЛА КВРГА
(ИЗЈАВА)

Мала сам ја кврга да се о моју главу разбијају ветрови који су, прошавши Карпате, већ померили неколико планина како им то би воља, и који су, идући с истока, нудили да се по цену хришћанске живе савести изабере најпригоднији светац за кућну славу. Стиптихоновићи, моји преци, пролазећи, и они, Карпате, и дошавши с истока, вероватно су у падинама Пете горе већ одлучили да им изабраник буде и сад живи Свети Илија, што ми потомци чувамо до данас као Свето Обећање. Али ја сам, као самосвојно семе, испукло из своје махуне, у складу са својом маленкости, ја сам имао неки свој избор: био је то Светац Кападохијске ћесарије, саживотник цара Константина и Јелене, учени и великодостојни свети архиепископ Велики Василије...

... Па тако, на срећу, имам две кућне славе.

НОСОГОР ПИЛУ

Носогор Пилу се окрену и учини му се да је негде погрешно скренуо. Ништа што је његово крупно око могло да види није му било познато. Затрепта још једном својим дугим трепавицама и уздахну. „Сто му заврнутих репова антиполе!“ Мрско му је било да се враћа и он храбро крену у непознато. Тумарао је тамним просторима кад му се учини да чује заплускивање неке ооогромне воде. То му је требало да би своја мала стопала, уморна од пута, умочио у благодарну воду. Једна непозната њушка поче да израња. Био је то, Пилу је био прилично сигуран, стари крокодил о коме је причала мајка оних ноћи кад није могао својим носом да ухвати сан, који се често заплете у гране старе секвоје па неће да отпадне и онда сви остају будни. „Добар даб“ – рече Пилу мало кроз нос. Тај обичај имају они који су прехлађени па не могу да лепо кажу неке речи. Никада нисте сигурни са њима да ли је реч о мами или баби, некако им се изгуби права реч у грлу па је не могу пронаћи. А речи су важне. Крокодил се ни не окрену. Нешто му је било запело између два велика зуба, а заборавио је чачкалице на дну баре. „Ја сам се избугио“, рече Пилу, а требало би до вечере да стигнем кући. „Изгубио се каже“, промрмља крокодил и оде мирно пловећи низ воду, као да има неку подводну стазу коју само он може да користи.

БУТИК

Тада када сам ушла у бутик наше познате модне креаторке, знам да су ме продавачице замениле са неком јавном личношћу (певачица, водитељка и сл.).

Биле су јако љубазне и питале: „Извините, да ли желите да погледате ово из нове колекције?“ Трудиле су се пуно око мене.

Када сам изашла из бутика, а ово није био први пут да сам била у њему, питала сам се: „Зар такав однос имају само када препознају неку јавну личност, зар није свако ко уђе у бутик, продавницу ЛИЧНОСТ?“

Било како било, морам признати да ми је пријало тих „ПЕТ МИНУТА ЛАЖНЕ СЛАВЕ“.

ИМАТИ СТИЛА

– Мама, тата! Данас ме је разредни пред целим одељењем критиковао зато што сам се обукла, каже, непромерено за школу.

– Како може тако да се понаша, ко њему даје за право да критикује моје дете? Решићу ја то сутра у школи, немој да се бринеш.

Сутрадан код директора школе.

– Колега, родитељи ученика се жале на Ваше понашање.

– Директоре, Ви и педагог бисте први морали да реагујете у овом случају.

– Али, колега, није то никакав случај! Ви, колега, омаловажавате ученике на овај начин и угрожавате њихову слободу изражавања. Ученици морају да имају свој стил облачења.

– Директоре, ово је школа, а поједини ученици се облаче као да су кренули на журку.

– Ипак, колега, требало би да се извините за Ваш јучерашњи испад.

– Директоре, заиста сам очекивао да ћете Ви и педагог да разумете зашто сам тако поступио. Ипак сте вас двоје родитељи ученице коју сам критиковао.

УБИЦА ДЕТЕТА

Убио сам дечака. Лако. Спонтано. Будале верују у вечно и непобедиво. Детињству учиних крај. Није да сам много о томе размишљао. Кратак, одлучан ударац у потиљак. Сивило, па онда, мрак. Ново буђење. Свет је сада суморан. Идеја трајања и недокучивости, копне. Живот је ритмична, у правилним размацима понављана, робија. Тако је одувек било. Будале верују у супротно. Међу њима, изгледа, за мене места има. Убио сам дечака. Из његовог млитавог дела излазе лептири. Каква гадост! Проћи ће. Или неће. Лете у разнобојним, дречавим ројевима. Сваки рој, за сваку животну страст. Нема је више. Убио сам дечака. Млитаво тело се пред огледалом њише.

Убио сам дечака. Нисам приметио када сам толико оронуо.

Јелена Стојковић Мирић

ЧУЈЕМ

Чујем како ми расте коса.

АУТОПОРТРЕТ

Платно је спремно, уље такођер. Огледало са стране. Радит ће у реалној величини 1:1.

Гледала је у огледало. Осмјехивала се. Гледала у платно и наносила боје. То је радила наизмјенично, с великим ужитком.

Инес је изразито талентована. Њене слике су доста цијењене на Академији. Професори у њу полажу велике наде. Прогањала ју је идеја о аутопортрету. Сматрала је да сви велики сликари морају бити задовољни њиме, да би могли наставити рад.

На моменте је дуго гледала свој одраз на коме су се исцртавале савршене црте лица.

Осмјехнула се.

Како се портрет ближио крају, тако се њено расположење кварило. Погледа ка огледалу, па на платно. Испод киста се појављивао лик са складнијим цртама од оног у огледалу. Обузе је страшан немир када је повукла задњи потез кистом. Неки осјећај горке љубоморе је обузе, потом зграби црну боју која се нашла при руци и зали слику.

Све постаде црно, потом одахну.

МОЛИТВА

Изустих молитву...

Неку своју...

На брзину измишљену...

Кратку...

Као и овај живот што је...

И Бог гријешу...

У задње вријеме често...

Можда се уморио од нас оваквих какви смо...

ОТКРИЛА САМ

Октобарско вече на Мајорци. Другарица и ја улазимо у малени локал са живом музиком. Гипких покрета старији човек у тамној кошуљи и панталонама, упира прстом у мене и говори: „Ја ћу плесати са тобом“. Мислим се „Матори, олади“. Док ме опија сангрија и добра музика, он инсистира на једном плесу. Поставља моје руке на његово раме и руку. Исправља ме док ми прстима показује да само гледам у његове очи. Смејем се што он умирује енергичним трзајем тела. Зауставља лоше започет плес. Објашњава ми да ноге и горњи део тела раде одвојено и да ја само треба да гледам у његове очи и слушам музику. Опет ме енергично претреса. Чврсто ме држи и води, а моје тело се извија. Истиче склад, ритам, елеганцију и енергичност покрета и целог мог тела. Извлачи тугу из мене која се претаче у ритам плеса. Задивљена сам и сједињена са њим и музиком. Мислим да је то врхунац, али није. Ставља ми кастањете у руку. Опирем се његовој намери. Држим кастањете у ознојеном и преплашеном длану десне шаке. Немам снаге да их стиснем. Каже ми: „Можеш ти то!“ Успевам након пар неспретних и слабих стисака. Свирам, плешем и уживам у музици као никада до сада, док он коментарише: „Овакав таленат још нисам срео.“

БЈЕГУНАЦ

Док се пробијам кроз мећаву, сустижем пијанца. Долазимо до његове куће. Истрчава дјечак и хвали се да је освојио награду, одлазак у иностранство. Излази мајка и поносно потврђује његову причу. Пијанац креће према мени стиснутих шака а ја бјежим, тражим своју кућу, залутао сам. Док мећава дивља, људе савлада сан. Само их чудо може спасити. И чудо се дешава.

Прољеће је а ја и даље тражим кућу. Улазим у градић, на тротоарима су столице и столови на којима данима сједе људи и чекају, вриштећи покушавајући да ме отјерају, а ја се завлачим у улаз. Устаје општински ћата и сустиже ме, ударам га и повриједим му око а он каже да није обично око већ свевидеће. Бјежим пред побјешњелом руљом...

Будим се. Срећан сам што је био сан.

Мој народ је округан само у сну. Питам се кад ће се пробудити.

БРАТ

Имао је 18 година, а млађи брат 16 када сам ја дошла на свет, онако непланирана. У то време стид, срам, брука да времешни родитељи добију дете. Хтедоше да ме дају тетки, али они, моја браћа, не дозволише да будем туђа, већ њихова сестра. Они су ме неговали више него родитељи, била сам њихова мала сека, била сам им све. Време је пролетело, сада сам ја времешна жена и са млађим братом стојим испред врата болничке собе и скупљамо снагу да уђемо у посету брату који се бори са опаком болешћу. Ми тужни а тугу кријемо испод осмеха, а он срећан што нас види и данас. Некада хитар, брз, несаломив и крупног корака од кога је земља подрхтавала, сад лежи беспомоћан са флашицама око себе које му живот продужавају кроз цевчице. Некада је својом појавом могао заклонити сунце, а сада је сенка, остала је само футрола од човека јаблана. Сузе ми крећу а ја их молим да се зауставе, врате, да их он не види. Не слушају, ево, већ су у углу ока. Окрећем главу, гледам друге. Молим се у себи, сузе се заустављају. На одласку га љубим, он се смеши и топло ме гледа. И вечерас ћу се помолити за његово здравље, да Господ кроз своје светитеље драге безсребренике подари исцељење једној дивној души. Волим те, брате!

Зоран Тодор

ПРЕД ОГЛЕДАЛОМ ЗА БРИЈАЊЕ

Много година касније, пред првим огледалом за бријање, затварам очи. Напушта ме лик који узвишено носим, кроз победе и поразе.

Поглед мог одраза је заразан и насрће.

Маја Томић

ЛЕТЊА ВЕТРОВИТА

Пливам кроз густе врели ваздух као кроз супу од печурака.

Сунце се одбило од крила вентилатора, додирнуло руб замагљене чаше и титравим прашњавим корацима завршило у мојим очима. Пљеснем длановима да отерам сјај, заробљен у мутном пакленом поподневу, тргнуо се безвољно и пао на асфалт.

По кафићима и сплавовима непомично седе комарци, мачке и чамци. Зима је тако далеко...

ТОЧКОВИ

Тек што изађох на улицу, угледах колица. Окренем се иза себе; опет колица! Гдје год погледам, видим точкове колица како се окрећу и слатке бебе у њима. Чини ми се да никад више беба није било. Смијешим им се и милујем их погледом. Диван дан!

Дани су тако дути и празни, без икаквог смисла, хладно је. Скрећем поглед, опет та колица, не желим их гледати... Прогоне ме!

Окрећу се точкови колица, не примјећујем их. Пролазнице се блажено осмјехују. Узвраћам им осмијехом. Једна дјевојка скренула је поглед замагљен сузом... А точкови су се пак наставили окретати. Живот је лијеп!

КОШМАР

Напокон ноћ и време за спавање. Одлазим у купатило да се истуширам и ушушкам у своју омиљену пиџаму.

Топла вода све више ме опушта и напокон осећам мир, осмех прекрива уморно лице.

Увлачим се у удобну постељу и увијам у јорган који ме све више греје. Затваран очи и размишљам о протеклом дану. Задовољна тиме шта је било, полако тонем у сан.

Као и претходне вечери, снови ремете мој мир.

Напуштена кућа у некој закрченој шуми... улазим опрезно, корак по корак. Под шкрипи под мојим ногама. Врата се нагло затворе и остајем у потпуном мраку. Вадим мобилни телефон из џепа и њиме успевам да видим унутрашњост куће. То не смањује мој страх, само га повећава.

Растурен кревет, прекривен разним стварима. На поду покидана лутка и пар дечијих ципелица. Од страха трнем сва.

Одлучујем да наставим испитивање унутрашњости куће, ни сама не знам зашто и шта очекујем да ћу наћи. Сваки шум додатно ме паралише.

У следећој соби, још већи лом. У једном углу видим дечији креветац. Чудном магијом привучена, прилазим. Осећам све већи немир, али чудна сила вуче ме да погледам унутра.

Креветац је празан... али одједном чујем бебин
врисак.

Сопствени врисак пробуди ме нагло.

Покушавам да се смирим и полако схватам да је
то само још један глупи сан. Помазим стомак и окре-
нем се на другу страну.

ИГРА

Живео је и још увек живи човек којем је отето пола душе. Једног суморног дана, анђели и ђаволи се отимаше о душе људске. Не да би их воздигли или суновратили, већ да би се играли с њима. Том човеку душу оте анђео који беше несташан и игре жељан. И таман анђео поче правити човеку играчке од облака, кад приметио је два црна бисера што искрила су звездама небеским. А то очи њене беху. И узе анђео под друго своје крило и њену душу и стаде се играти с њима. А човекова душа игре воли, па је одмах заволеда ту другу душу. И играше се њихове две душе игара безазлених у простору безвременом и срастоше у игри својој у једну душу. Кад виде анђео да душе се играју саме без уплитања његових, одлучи да их врати назад у сивило дана. А био је то несмотрен анђео, па им је душе замрсио и поцепао.

Сада је она далеко, али човек осећа кад њена половина душе повуче нит замршену. И не зна више да ли је то био анђео ил' ђаво што душе им је замрсио. Сада и довека ићи ће човек са пола душе преко река и планина у дуге походе, док пола своје душе с другом половином не састави.

ПРОМЕНА СТАЊА

Идемо на митинг – рече ми комшија.

Идемо, идемо – повика маса која је такође ишла на заказани скуп.

Овако се више не може – добацују носиоци транспарената са натписима против власти.

Једни вичу докле да пуштамо власт да нас тапше по рамену а попели су нам се на главу. Политичари имају још бољу садашњост од лепше будућности коју нама обећавају. Ми као народ јесмо носиоци суверенитета, али носимо вођу на грбачи. Други кажу да смо гласали за прелазна решења па смо зато и пређе-ни. Друштво нам је болесно, али је нација здрава. Трећи кажу да им је од среће спао камен са срца па власт може да га користити као камен темељац за будуће фабрике увртања каблова. Власт контролише медије да се не би заразили демократијом. И тако разни коментари на све стране.

На митингу се окупио се велики број грађана. Скуп је био буран. Дискутантанти су истицали велико незадовољство постојећим стањем у земљи, која иде низбрдо јер је много подмазана. Инсистирали су на променама које треба да побољшају животне услове а и стандард грађана, који се сада подупире просјачким штапом. Да се народ сабере да се не би одузео. Да се повећају плате и пензије. Пензионери не могу више да одуговлаче са животом у очекивању тог по-

већања. Народ је на интензивној нези због агоније попуштања. Треба му оживљавање за преживљавање. Пилеће памћење народа је главни ослонац власти. Да престане одлив мозга у иностранство јер нам је остао кадровски отпад који сада јача структуру власти. И свраке су нам побегле јер немају више шта да попију. Да не урушавамо наше образовање јер шта ће ЕУ без наших кадрова. Да власт не враћа стално народ у детињство причајући му бајке. Да се тендери не расписују само за наивце јер се победници унапред знају. Да власт служи народу а не народ власти. Да се народ пробуди јер ако стално спава, никада му неће сванути боље сутра.

После веома дуге дискусије и разматрања и допуњавања разних поднетих предлога, скуп је на крају једногласно закључио да народ треба да се бори за своја права, и донео следећу одлуку:

СВИ ЋЕ СЕ УПИСАТИ У ПАРТИЈУ НА ВЛАСТИ!

БУДИ НЕО

Какав треба да будеш? Треба да будеш увек нео.
А какав нео требаш бити следи у наставку.

Буди нео... бразован, тесан, дговоран, збиљан,
ткачен, рганизован, топљен, светљен, мражен, туђен,
сакаћен, дужен, краћен, слобођен, творен, смишљен,
купљен, жуљан, гребан, клесан, седлан, тресан, спо-
ран, глодан, трован, кован, снован, тпоран, пеглан,
шмирглан, фуцан, ткуцан, паљен, зарен, каљен, ка-
љан, бријан, шишан, кресан, дољив, својив, крњен,
прљен, буван, купан, пљуван, дуван, пичен, граничен,
љуштен, гуљен...

Буди нео да би те цео свет волео.

ЛАКИ ЛУЗЕР

Гледам Земљу кроз мали округли прозор. Орбитална станица „EndX“ за туристичко посматрање Краја Универзума, последња велика ствар коју је човечанство изнедрило пре изненадног колапса свега. Стојим у реду где је највећа гужва, испред врата за улаз оних које су извукли у наградној игри за „Незабораван догађај који одузима дах! Искористи јединствену прилику за најбољи поглед на Крај Света, аплицирај одмах!“ У боље климатизованом ходнику поред, одвојеним зидом од провидног акрила, лагано се креће егзалтирана друштвена елита, монотона одела и брендиране женске тоалете неизговоривог имена. Напокон долазим до улаза, а у глави ми се формира слика позлаћене карте са холограмом која је остала на столу, негде доле на Земљи. Дерем се и отимам, док ме обезбеђење одводи до клупе у ходнику. На моменат видим део спектакуларног призора умирућег свемира, пре него што се тешка врата свечане сале нису затворила.

Седим и нервирам се у празном, стерилно белом ходнику. Пропуштам крај света. Празна лименка пива се лагано котрља по поду.

СВЕ У КРУГУ ЈЕ ПРАВИЛНО РАСПОРЕЂЕНО

Када отворим очи, знала сам, на лицу мужа ћу видјети истину. Лекар је и стоји крај мог болничког кревета.

Будна сам. Нијема и непомична. Било је довољно да ставим руку на лијеву дојку и сазнам шта је показала анализа *ex tempore*. Нисам могла. Ваздух је био расцвјетан од напетости. Сестра ми је умрла прије три године од истог, млада. Била сам огорчена и љута на све и сваког, у том недодире и тами није било наде. Само бол и страх су тапкали у духу који је одувјек био весело и радознао и поред недаћа које су га пратиле.

Знала сам да морам отворити очи, послушати глас који ме будио одлучно. Не знам да ли су ова свјетла у која гледам стварност или сјећање. Све у кругу, правилно распоређене мале сијалице уперене у моје очи, дјеловале су строго.

Осјетила сам да ми муж милује лице, препознавала сам те прсте и покрете загрцнуте од туге. Те прсте и покрете који тјеше и говоре неизговорено.

ТИХИ РАТ

Не знам кад су ствари започеле свој освајачки поход. Гледам их и додирујем. На њима су још видљиви трагови одушевљења, жудње, дјетиње радости, обећања и очекивања, али сваког трена би могли нестати. За сваку од њих причвршћена сам танким нитима које задњим снагама покушавају одржати везу, али и то би могло ускоро нестати.

Све је мање мјеста за мене. Књиге, слике, папери, биљке, шалице, оловке, наочале, одјећа, апарати, прибори који су ми требали олакшати живот, помичу се према мени, што не види нитко осим мене, и смањују и ово мало простора који ми је преостао. Ако их не зауставим, могли би ме сасвим истиснути.

Започела сам тихи герилски рат, износим их из куће потајно, ноћу, за невремена и по жези, у коферима, торбама, врећама, али оне увијек успијевају на своје мјесто угурати неке друге, једнако устрајне и насртљиве.

Мој обрамбени рат не престаје, њихов освајачки поход такођер.

Понекад се бојим да су изгледи да из ове борбе изађем као побједник врло слаби. Али не одустајем.

Фрањо Франчич

ПАХУЉЕ

Дебеле пахуље, као комади рашчешљане вуне
падају у одсјај ноћи, небо се располови, страشان
крик пресече сан, волео бих да зауставим време.

Амела Халиловић

УНУТРАШЊОСТ

Желео је да наслика свој осећај. Депресиван, прво је премазао платно црном бојом. Због недостатка боје, расуо је млевени бибер по палети, стао поред платна и искашљао се.

ПОКЛОНЧИЋ

Најбоље од најлепшег и најлепше од најбољег није исто.

Замисли новогодишњу јелку као причу коју желим да испричам. Њена јасна светла осветљавају пут. Свака сијаличица је корак у идеји. Дивни украси су ликови и дескрипције који јелци дају снажну аутентичност. Звезда На Врху, Анђео, јасна је пишчева слика одозго коју раскошно осликавам животима других.

И на крају, поклони су оно најлепше што свако добије од најбољег што створим – мој дар свима.

ДОЗИРАШ МЕ

Послале су ме звијезде. У праскозорје, када си се родио. Неко скривен, зна шта будан мислиш. Зна шта у сну сањаш. Изгубила ти се нада, на само корак од спасења. Опијен си лошим чувством, бивствујеш, али нема те.

Стигла сам, у добар час сам стигла, као мелем, као лијек, као спас. Дозираш ме, опрезно, постала сам поуздан лијек. Хипнотик сам, за твоје бесане ноћи. Еликсир, да продужим вијек.

Виђам ти сваку рану, која боли до костију. Чувам те, не дам те, ВОЛИМ!

Погледах НЕБО, са земље те дигох, у висине. Сретан си, космос се покреће, постојан си као планина. Вришти у теби тишина, тишина од среће. Гомилом страха гоњена, све јача је твоја чежња. Уњедрио си се, нечујно, у моје груди.

Дајем се. Грабиш, отимаш! Све узимаш! Апстинираш! На моју љубав! И не кајеш се. Нимало.

ПРВИ СНИЈЕГ

Обрадовао сам се првом снијегу као дијете. Хватао сам пахуљице голим рукама. Голицале су ме хладним кристалним додирима. Затим сам се придружио дјечи у клизању по тротоару.

На крају сам направио грудву. Погодио сам непознату дјевојку у пролазу. Она се само осмјехнула и наставила својим путем. Остао сам збуњен. Размишљао сам зашто сам то учинио, а у душу ми се уселио невини дјевојкин осмијех.

Н Е Ш Т О

Јеси ли чуо?

Шта!?

Мммм, ништа...

И то ништа је нешто.

Изминуше године, нагомила се то нешто и у зло време, у некаквим и неким годинама, то нешто протутња међ нама, кроз нас. Протутња, прође и оде. То и такво нешто, остави пустош међ нама, у нама. Промени животе, природу, па у тим променама изгуби све, па и оно највредније, у многим људима изгуби се и нестане човек.

Еееех, то нешто...

Сада пажљиво ослушкујем и плашим се да не чујем то, ништа.

Јер и то ништа је ипак нешто.

Нешто што може променити све...

ПОСЛЕДЊА КРАТКА ПРИЧА

Пише у новинама да ме више не волиш. Огласили су се и писци, много је невероватних кратких прича објављено о нашој љубави. О томе су убрзо сазнали сви, и птице у лету, и пчеле, и трешње у цвету.

Птице су ћутале мудро, нису се оглашавале из гнезда на мом балкону, пчеле су зујале око ожалашћеног цвећа, само је стара трешња тужила због тога, или ми се чини.

Ја не верујем ни новинама ни писцима кратких прича који збуњују људе, птице и биље. Ја најбоље знам шта се догађа када се сретнемо: разведу ми се патике, срце хоће да крене у свемир, проради ми треће око на челу. Ти си ми признала да се сва окитиш листићима маслине и описала како се купаш у цветићима маслачка док ме сањаш на раскршћу љубави и мржње.

Када се не би волели, бојим се да би заратиле велике силе, светом би завладала мржња, кренуле би свакакве болештине. И зато ћу спалити све новине које имају огромне тираже захваљујући лажним вестима о нама. Писцима кратких прича опраштам, имају право да буду срећни у свом царству истина и заблуда.

Е МОЈ ДЈЕДА

Већ одавно су унук и унука запазили да се бака и дједа веру по ужету данашњег времена, скачу и свађају се и они напokon одлуче, да им помогну. Али како?

Унука се прва досјетила и своме брату вели: Кад запне то нешто између њих, ја прва упадам својом досјетком: Знаш ли бако да свако вријеме има своје бремене, а данашњег времена бремене је да нема цабе ни код старе бабе. А потом ћеш брацо ти.

Да. И то са оним што отвара срце: Е, мој дједа, видим да ти треба једна цура права која би ти дала... ма само пољубац, дједа, зар не видиш да нас наша баба тако чудно љубоморно гледа.

МОРСКА

Гумени је чамац изгледао као прегажена палачинка; брат и ја дјечје смо га мотрили након што је доживио блиски сусрет са морском немани. Са носом до пода проматрали смо наше некоћ бајно, а сад испухано пловило. Мајка га је, наиме, посудила брату, власнику угледна ресторана, за риболов. И... догодила се шкарпина, отровна и бодљикава. Оставила је траг на нашој морској играчки на весла. Суза није било довољно за исплакати.

Сањала сам корњачу која ми на главу ставља свој меснати длан па отплива у море односећи моју стару бол. Постајем нова, бијела, у хаљи до пода, док моја боса стопала корачају по меку пијеску. А љубав долази. И слобода. „Теби треба нетко тко ће те закрилити да знаш да си сигурна, бити твој човјек, а то нисам могао бити ја“, рекао је. Тихи јецај изгубио се у маестралу и корацима бијега.

Отворила сам шкрињицу успомена и ове три ушле су – кроз прозор душе. Добродошле ми.

О ЊОЈ

А онда је покупила остатке своје душе и кренула даље у журбаним кораком. Знала је да само и једино тако може избјећи своју пропаст, онакву пропаст, опет.

Предосјећала је шта слиједи, јер вријеме је већ одавно истицало и звук последњег упозорења одзивао јој је у ушима, као звук пароброда који најављује свој долазак у луку. Трзала се она дуго већ и покушавала да утиша предосјећај потпуног краха њене, одавно напрсле душе, али сада је коначно знала. Знала је да су пукотине и превише далеко отишле, размилиле се и продубиле по сваком милиметру њене душе и чак и најмањи додатни удар могао је бити фаталан.

Бацила је последњи поглед на оно што је могло бити, а није било, на фантазију коју је створила и човека кога је вољела и једва примјетним постојањем узела последњи дах свог достојанства, огроман коферината и прашину своје душе и закорачила у поодмаклу ноћ.

ПРИЧА О ОБЈЕШЕНОМ

Никада се није сазнало на који начин је дојављена вијест да се објесио последњи становник села у брдима. Међутим, када су стигли надлежни и неизбјегне новинарске екипе, објешени је већ био увелико жив.

Због лијености, да се наведена информација демантује, као и због низа других разлога одмах је предложено да се вјешање понови.

Прије чина поновног вјешања, посљедњи становник села у брдима изјавио је присутнима да се на вјешање одлучио из њему непознатих разлога.

ТАКСИСТ ЗНА

Прије десетак година ми је један познаник архитект рекао да су му најгори клијенти доктори и таксисти! За докторе ми је било јасно, то не треба ни питати зашто. Али, таксисти? – погледах га у чуду.

Ма, вели он, они ти по цијеле дане сједе на стајалишту и брбљају. И, ако је један од њих једном возио Кукоча, сви су они врхунски стручњаци за НВА. Тако је и са свим другим. Хрпа невјеројатних стручњака за све могуће теме. Грозни су.

ДУКАТ

Човек који је боловао од тешке болести био је смештен у Клиничко/болничком центру у Београду. Опоравак је захтевао дужи период уз надзор медицинског особља. Те моменте је зачинио певушењем једне песме коју је посветио својој драгој жени.

Није ни слутио да ће једнога дана баш у његовој болничкој соби бити смештен и познати певач.

С времена на време певушио је песму, покушавајући да заборави на исход болести.

Певач га је помно слушао, а песма га је својом мелодичношћу све више освајала.

Та песма је и била тема њиховог првог разговора.

– Веома лепо звучи ... – започео је причу певач.

– Посветио сам је мојој госпођи.

Насмешио се сетно и продорно гледао у саговорника.

– Никада је ни за једну не бих мењао...

– А како се она зове... – следило је питање

– Нина... – човек се тужно насмејао.

Пошто му је кроз причу певач потврдио ко је, човек му је понудио да ту песму снимим.

– Био бих срећан када бисте је отпевали на влашком...

– Не знам влашки... али отпевао бих је препевану на српском.

По одласку певач је издао сингл плочу. Била је то заправо она песма о Нини коју му је човек дао у болници. Песма је посала хит. Прелепа Влајина Нина се прославила...

Њен аутор је и даље лежао у болници маштајући о опоравку. У мислима је био са својом Нином...

Једнога дана човеку су најавили посету. Био је то певач који је дошао са намером да му поклони плочу и у знак захвалности дао му дукат.

Љубав према Нини је остала записана у тексту и звуцима прелепе мелодије која се и данас с љубављу пева.

КАП ПО КАП – ПАЛАЧА

Кап кап кап кап ударци воде у мали мозак кап кап кап не могу да устанем кап кап кап пуно алкохола претходне ноћи кап кап кап мој испраћај у Шведску кап кап кап бучни пијани пријатељи кап кап кап лажна обећања да ћемо се редовно чути кап кап кап раскид пред кафаном кап кап кап он не верује у везе на даљину кап кап кап а ја у оне на близину кап кап кап не верујем кап кап кап експлозије у глави кап кап кап издајица која оставља саму мајку кап кап кап и пар гробова кап кап кап једну урну коју ће прогутати океан кап кап кап сестра ме оставила подло и умрла кап кап кап капљем и цурим по поду кап кап кап да исцурим у Дунав кап кап кап и из њега у Црно ... Кап кап кап нема ме а капљем и даље кап кап кап јер капљање се мора наставити кап кап кап два кофера кап кап кап и тричава нада у цефу кап кап кап устајем кап кап кап заврћем чесми шију!

БЛИСКИ ПРИЈАТЕЉ

Споро и тихо ходала сам према малом тргу са неколико дрвених клупа. Нигде не журим, само шетам и посматрам људе. Претварам их у векторске величине и такве их смештам у своју меморијску кутију ради прављења „сопствене стварности“, јер се једино такве стварности не бојим. Методом простог посматрања и повезивања, људе бирам по принципу пробира и прескока.

Само оне пролазнице које сретнем више пута и упамтим. Баш таквог једног „блиског пријатеља“ стекла сам ових дана, мушкарца, лепо избријаног и дотераног у плавом оделу, насмејаног и са благом чежњом у погледу. Он се сваки дан спушта оном страном улице где су куће са парним бројевима, хода полако, чврсто али лагано, као да не додирује плочник. Неприметно и са најудаљенијег места, посматрала сам како нетремице гледа у прозоре оближње куће, чекајући да се женска прилика појави на прозору. И тако он седи на клупи све док сат на тргу не избије 21 час. Задубљен у своје мисли тражећи разлог њеног непојављивања на прозору, устаје, поправља своје одело и губи се из вида. Сутра... у исто време.

КАКО САМ ЗАПОЧЕО РАТ СА ПОЉСКОМ

Рано је јутро. Налазим се на импровизованом војном полигону, тачније на степеницама са којих гледам на војни полигон. То је некад било школско двориште, па онда војни полигон, па опет школско двориште и изгледа да је опет војни полигон. Испред мене је један тенк, кроз који могу да видим да унутра један човјек спава. На неких пар стотина метара, стоје још три тенка. Сва четири тенка имају јасна обиљежја пољске заставе са кругом, чија је горња половина бијела, а доња црвена. Прилазим тенку, човјек и даље спава, отварам поклопац на горњем дијелу тенка, убацујем ручну гранату унутра и бјежим. Нисам примијетио да ли је ико из остала три тенка чуо експлозију. Кад мало боље размислим, нисам ни ја чуо експлозију. Већ у том паничном бијегу се надам да граната није експлодирала и да нисам изазвао међународни инцидент или ко зна, трећи свјетски рат.

Одлазим на Google и тражим да ли има по пољским порталима икаквих вијести о убиству пољског тенкисте. Нико ништа о томе не пише. Добро је. Значи нема рата. Неће ме нико тражити. Само да ли је била оно застава Пољске или Индонезије на тенку? Ако је Индонезије, неће ме наћи никад, а и како би на њиховим сајтовима могао пронаћи ту вијест, кад су то нека чудна слова. У ствари, кад мало боље размислим, шта ће индонезијски тенкови у нашем школском дворишту, на крају крајева – шта ће пољски тенкови у нашем школском дворишту.

АУТОРИ

Азић Славица (1958, Бачка Паланка); пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота“; сарађује са часописима; заступљена у антологијама и зборницима; вишеструко похваљивана и награђивана за поезију, приче и афоризме; живи у Бачкој Паланци.

Адамовић Марина (1962, Ниш), правник; пише поезију, кратке приче, афоризме; објавила је збирке песама „Curriculum vitae“, „Психоделија минијатуре“; објављује у електронским и другим часописима и заједничким књигама; живи у Нишу.

Ајтић Тања (1964, Београд), слободни уметник; пише кратке приче и песме; објавила књигу поезије „Обриси љубави“ (2018); сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника (штампаним и електронским); живи у Канади.

Алексић Славко, учитељ у пензији; објавио књиге: „Жене у епским песама“, „Знамените Српкиње“, „Читај где се отвори“; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Алексић Снежана (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Алексић Срећко (1972, Београд), економиста; пише кратке приче, књижевну критику, есеје, афоризме и песме; објавио збирке поезије: „Јутро“ (2003), „Дивља огњишта“ (2006), „Сломљени змај“ (2009), „Сулуди трен“ (2015), „Тишина коју наслућујем“ (2017); заступљен у антологијама и зборницима; сарађује са часописима; превођен на десетак језика; вишеструко награђиван у земљи и иностранству; живи у Београду.

Апостоловић Јован (1989), пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима.

Арсенијевић М. Александар, преводилац; пише кратке приче, поезију и прозу, хаику; објавио је „Мишљење љубави“ (поезија, 1991), „Јеванђеље за децу“ (проза, 2010), „Свети краљ Владислав“ (2016), „Свети краљ Драгутин“ (2016), „Сунчаност, смртност (2019); заступљен у антологијама; заступљен у бројним зборницима поезије и прозе; преводилац педесетак књига (са енглеског и руског); аутор текстова у периодици, зборницима, монографским издањима; превођен на руски, француски, енглески и румунски језик; вишеструко награђиван; живи у Београду.

Арсов Ванчо (1961, Штип), пише песме, приче и афоризме; заступљен у зборницима прича; живи у Кочанима (Северна Македонија).

Батин Борислав, пише кратке приче; живи у Београду.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), грађевински инжењер; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; сарађује са часописима; живи у Београду.

Безеншек Иван (1960, Врбас); дипломирао на вишој економској школи; пише кратке приче и приповетке; живи у Шурјану; објавио две књиге; сарађује са часописима.

Бенић Биљана (Апатин), пише приче; објавила збирку прича „Остало је још мало душе“ (2012); сарађује са часописима; вишеструко награђивана.

Бибин Милорад (1951, Меленци код Зрењанина), машински техничар; пише афоризме, поезију, хаику, приче; објавио је шест књига афоризама, три књиге поезије за децу, две књиге песама, две књиге хаику песама, и једну књигу кратких прича; награђиван за приче, песме и афоризме у земљи и иностранству; заступљен у више од сто зборника; сарађује са часописима; живи у Зрењанину.

Божих Јованка, пише приче; живи у Ваљеву.

Божичковић Радуловић Данијела (1968, Вршац), дипломирани педагог и учитељ; пише кратке приче и прозу; објавила: „Звездана приче“ (у два издања, збирка кратких прича, 2009), „Имате ли чудне снове“ (роман, 2010), „Сочно и Опоро --- : --- П. С. Поверљиво“ (збирка прича, 2013), „Под кожа“ (на македонском језику, 2014), „У страху је велики страх“ (роман за децу, 2014), „Чипка и чоколада“ (коауторска књига са Антилетом Живковић и Станком Холцером, 2015), „Буди безобразно лепа“ (збирка песама, коаутор са Антилетом Живковић, 2016); заступљена у преко четрдесет зборника; сарађује са часописима; превођена на македонски и италијански; вишеструко награђивана у земљи и иностранству; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Петровцу на Млави.

Бојовић Ивана (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

Букарић Енсар (1968, Бугојно), дипломирани инжењер машинства; пише кратке приче, песме; објавио збирку поезије „Петизирање свемира“ (2018, у коауторству са Вернесом Манов и Нијазом Рујанцем); сарађује са часописима;

сима; заступљен у зборницима и антологијама; награђиван; живи у Горњем Вакуфу.

Вељић Вероника (1942, Љубљана), пензионер; пише кратке приче; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Смедеревској Паланци.

Видаковић Бранислав Трн (1980, Рума), дипломирани правник; пише поезију и кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Руми.

Влајић Б. Милосав (1950, Ковачевац), новинар и публициста, апсолвент српског језика и књижевности; пише монографије, песме и кратке приче; објавио пет монографија; сарађује са часописима; заступљен у око тридесет зборника и неколико антологија; живи у Младеновцу.

Влајковић Милан (1949, Појате – Ћићевац), социјални радник у пензији; пише кратке приче и монодраме; објавио књиге: „Балкански вигвам“ (сатиричне приче), „Не, зовем се Павле“ (аутобиографске приче), „Пас“ (монодрама), „Избори у балканском вигвamu“ (сатирични играказ), „Време поздера“ (аутобиографске приче); заступљен у зборницима кратких прича; живи у Параћину.

Војимировић Наталија (1971, Београд), новинар; пише приче, песме и путописе; аутор је три збирке поезије, два зборника поезије, неколико путописа, збирке кратких прича; сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; живи и ради у Београду.

Врањеш Андреја, пише песме и кратке приче; члан удружења књижевника Србије.

Вујовић Марија (1940, Книн), професор књижевности у пензији; пише кратке приче и песме; објавила књигу прича и песама „На крилима сећања“ (2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бечеју.

Вукасовић Славица (1947, Шид), клинички психолог и психотерапеут у пензији; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; живи у Суботици.

Гавриловић Зорана (1967, Лесковац), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књигу „Кестенова фуга“ (2009) као и више електронских књига; заступљена у зборницима; живи у Београду и Лесковцу.

Гајић Наташа, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Брчком (Дистрикт БиХ).

Гиљевић Денис (1971, Загреб), дипломирани инжењер биологије; пише кратке приче; објавио три збирке прича: „Продане душице“ (2007), „Јајамјачански законик“ (2013) и „Звиждук с Фејсбуковца“ (2015); заступљен у зборницима прича; сарађује са часописима; живи у Загребу.

Грбовић Павле (1996, Рашка), студент српске књижевности и језика са компаратистиком у Београду; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; живи у Рашки.

Грвић Ђорђа (2002), ученик економске школе; пише поезију и прозу; песмама заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; живи у Бањалуци.

Давидовић Зора (1970, Београд), МСЦ докторанд заштите животне средине; пише кратке приче и песме; објавила две збирке кратких прича, песама у прози и белешки „Мастило од сипе“ и „Успон и пад амигдале“; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Београду.

Дамљановић Тамара (1978, Београд), пише кратке приче; живи у Железнику.

Деспотовић Милијан (1952., Субјел код Косјерића), песник, есејиста и афористичар; објавио је осамнаест збирки песама, пет књига афоризама и књигу афористич-

ких мисли *Мисленик* (2014), једну монографију и десет књига есеја и приказа; уредник је првог српског хаику часописа „Паун“, покренутог 1988. у Пожеги, као и књижевних новина „Свитак“; заступљен у више зборника и антологија у земљи и иностранству; афоризми, савремена и хаику поезија су му превођени на: италијански, француски, шпански, енглески, немачки, мађарски, словеначки, румунски, русински, пољски, бугарски, македонски, турски, руски, јапански, грчки и јерменски језик; добитник бројних награда; живи у Пожеги.

Димитријевић Ивана, пише кратке приче.

Динић Иван, пише кратке приче; живи у Сарајеву.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река“ (2000), „Слепи колосек“ (2018) афоризми, „Изабране приче“ (2018); коаутор је књига „Раскршће ветрова“ (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте“ (2006); уређивао часопис „Хаику момент“; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Дојчиновић Душан (1972, Лесковац), економиста за робни промет; објавио књиге песама: „Уклети брод“ (2016) и „Светионици у магли“ (2018); сарађује са часописима.

Драган Поп Драган (1959), пише кратке приче, песме и хаику; објавио је четири књиге поезије – „Загубљене адресе“, „Пут у ништа“, „Доручак са Фројдом“, „Утопија ентропија дагеротипија“, три књиге хаикуа – „Душа у кутији шибица“, „Мачке“ (двојезично на српском и енглеском), „Кукурику хаику“ и књигу кратких прича „Могло је и горе“; песме су му превођене на енглески, румунски, мађарски, бугарски и јапански језик; живи у Кикинди.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак), дипломирани технолог и туризмолог; пише кратке приче и романе; објави-

ла је роман „Хроника њене младости“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на шведски; награђивана; живи у Бањалуци и Београду.

Драгишић Нина (1989, Београд), дипломирани филолог, наставник енглеског и шведског језика; пише кратке приче и романе; живи у Београду.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књиге: „Рејхана која то није“ (2007) и „Трагови смисла“ (2016); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

Ђаковић Кристијан (1988, Тузла, Босна и Херцеговина), медицински техничар; објавио књигу „Писмо душе“, као и збирку поезије „Лахор стихова“ и збирку бајки „Још је јутро пуно снова“ са више аутора; живи у Лукавцу.

Ђано Мирјана (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности у пензији; пише кратке приче, поезију, прозу, романе; објавила је књиге „У бунилу“ (поезија), „Клупа за тиху рају“ (приповетке), „Тумарање по егу“ (поезија), „Elysion“ (роман) и „Пут у седиште бајке“ (књига прича за децу); „Лепе и ружне речи“ (књига за децу); „Графити по засторима душе“ (поезија и проза); „Таласање по сувом“ (афоризми); „И ви сте ту“ (афоризми); „Сећања – наслеђе прошлости“ (роман); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на македонски, словеначки, италијански и енглески језик; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Брчком.

Ђуг Јасна (1956, Лукавац), пише кратке приче и поезију; објавила три збирке поезије: „Ријечи иза шутње“, „Небо изнад облака“ и „Између јаве и сна“; заступљена са песмама и причама, за децу и одрасле, у преко четрдесет

међународних збирки; сарађује са часописима; живи у Тузли.

Ђуза Живко (1954, Подрашница код Мркоњић Града), пише кратке приче, прозу и афоризме; објавио збирке афоризама: „Прогнозе из воде“ (2008), „Истрага је у току“ (2010), „Буква ливадарка“ (2011), „Шта су писцу хтјели да кажу“ (2012), „Ово и оно“ (2015), „Писање у вјетар“ (2019); сарађује са бројним часописима; заступљен у више антологија хумора и сатире; живи у Подрашници.

Ђукић Боровој (1953), учитељ трансценденталне медитације; пише кратке приче; објавио књиге кратких прича „У сну сан“, „Тајнованка“, „Кратка књига настајања“, „Спеловање“, „Чудна шума“, „Краљевство математике“; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Ђурић Живота (1950, Загорје, Вучитрн), пензионер; пише кратке приче, прозу, поезију, есеје; објавио једанаест књига; заступљен у многим зборницима и антологијским збиркама; сарађује са часописима; живи у Београду.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама: „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена“, „Азбучник православних манастира на тлу Србије“, заједничку књигу „Дружење са вековима“ (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Азбучник српских православних манастира ван Србије“, „Графити живота“, „Душа светлости“; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нишу.

Живковић Љиљана (1978, Грац), магистар немачког језика; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...“ (2009) и „Ако је веровати Артемију“ (2011); заступљена у више од седамдесет антологија на немачком и српском је-

зику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи у Београду.

Зенг Бранка (1955, Панчево), кројачки радник у пензији; пише поезију и прозу; објавила три збирке поезије: „Сунцокрет“ (2010), „Михољско лето“ (2011) и „Још искри у оку“; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима поезије, прозе и прича; награђивана; живи у Панчеву.

Ивковић Славица (1956, Београд), дипломирани економиста; пише кратке приче, објавила књигу „Месечев ефекат“ (2015); живи у Београду.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; објављена прозна књига „Мица Мафија“ (2017); живи у Београду.

Јаничић Чедомир (Задар), дипломирани историчар уметности; пише кратке приче, поезију и прозу; објавио књигу прича „Et in Arcadia Ego“ (2018); сарађује са часописима; награђиван; живи у Сомбору.

Јанковић Миодраг, пише приче и романе; објављене књиге: „Боже, зашто нас остави“ (2016), „Боје љубави“ (2017), „Требиње у срцу“ (2018), „La comedia è finita“ (2018) и „Свјетлост љубави : приче“ (2019). Живи у Шведској.

Јанковић Снежана (1970, Лесковац) лабораторијски техничар за физику; пише кратке приче, песме и романе; објавила збирку лирских песама „Скривена боја немира“; сарађује са часописима; вишеструко награђивана; живи у Лесковцу.

Јовановић Александра (1996, Врање), студент Факултета драмских уметности; пише кратке приче.

Јовановић Бранко (1960, Нови Сад), дипломирани инжењер електронике; пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Јовановић Славка (1965, Београд), магистар историје уметности; пише кратке приче; сарађује са часописима; преводи са холандског, енглеског, француског и руског); живи у Београду.

Јокић Перица (1962, Витина), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романи; објавио четрнаест књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма, 1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне приче, 2013), „Искуства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016), „Изразито добре приче“ (сатиричне приче, 2017, 2018) и „Сазнања Роберта Ниманија : Баш добре приче“ (2018), „Приче : избор“ (2018), „Периграми“ (2019); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, француски, македонски и словеначки језик; живи у Беранама.

Капетановић Мирјана (1959, Коњиц), новинар у пензији; пише кратке приче, романи и приповетке; објављене књиге: „Вегетаријански кухар са упутама из ајурведске медицине“ (1999), „Галеша“ (роман, 2004), „Причало се по Херцеговини“ (збирка прича, 2007), „Моја Радава“ (аутобиографски роман, 2008), „Лазар Драљача – посљедњи богумил“ (биографија, 2009), „Олуја љубави“ (љубавни роман, 2011), „Приче испод Прења“ (збирка прича, 2013),

„Љубавне у првом лицу једине“ (збирка прича, 2014), „Confido nelle mie forze“ (збирка прича на италијанском језику, 2014), „Уздам се у своју снагу“ (збирка прича, 2015), „Мушкарци су прави мушкарци“ (збирка прича, 2016), „Тамо гдје жубори Неретва“ (збирка прича, 2017); сарађује са часописима; заступљена у многим зборницима; превођена на многе стране језике; вишеструко награђивана; живи у Коњицу.

Кикош Кристина, пише кратке приче; живи у Орепцу.

Клипа Марија, пише кратке приче; живи у Панчеву.

Кљајић Стевин Горан (1955, Чапљина), пише афоризме и кратке приче; издавач; оснивач сатиричника „Носорог“; објавио четрдесет књига; приредио више зборника сатире; заступљен у зборницима; живи у Бањалуци.

Ковачевић Савић Маја (1972, Београд), правник; објавила роман „Можда си то била ти, Ангелина“ (2017); заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Кордик Лидија, дипломирани психолог, пише кратке приче; живи у Шведској.

Костадиновић Страхиња (2000, Ниш), студент историје; пише кратке приче и поезију; сарађује с часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу.

Кравар Драган (1972, Панчево), електротехничар аутоматике; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Панчеву.

Крецуљ Дејан (1959, Панчево), професор физике и групе ИТ предмета; пише кратке приче, поезију, приче за децу, басне; сарађује са већим бројем штампаних и електронских медија; заступљен у више зборника и антологија кратке приче и поезије; живи у Београду.

Лагунцин Немања (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета“ (поезија, 2007); заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Лекић Ивана (1973, Параћин), дипломирани хемичар опште хемије; пише кратке приче, песме и романе; објавила роман „Поглед твој је поглед мој...“; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Параћину.

Лончар Симонида (2001, Врбас), студент српске књижевности; пише кратке приче; живи у Савином Селу.

Љубичић Зоран (1962), дипломирани инжењер електротехнике; пише кратке приче; објавио књигу кратких прича „Читање са усана“ (1993); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Амстердаму.

Максимовић Владимир (1967), пише кратку прозу; објавио две књиге кратких прича „Завођење у слици и речи“ и „Перверзни брињантин“ и роман „Екстремна исповест“; живи у Београду.

Максић Славица (1957), доктор психолошких наука; пише кратке приче, научне монографије, белетристику, путописе, песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Манић Горан (1961, Пирот), електричар; пише кратке приче, песме и романе; објавио две збирке прича, збирку песама и два романа; сарађује са часописима.

Манић Милан, самостални уметник; пише кратке приче и песме; објавио збирку прича и песама „Све те преврталице“ (2008); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима; награђиван; живи у Панчеву.

Манић Света (1948, Горњи Стрижевац), економиста у пензији; пише кратке приче и песме; објавио збирку песама „Она и ја“ (2015); живи у Доњем Милановцу.

Манић Форски Драгослав (1936, Радошевац код Бабушнице), пише кратке приче, песме, драме, романе, хаику; објавио роман „Градиште“; вишеструко награђиван; живи у Бабушници.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба“ (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина“ (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен“ (триптих песме и приче); заступљен у зборницима, монографијама; сарађује са часописима; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

Марјановић Милош (1976, Београд), дефектолог; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Трагање за истином“ (2018); песмама је заступљен у преко двадесет антологија и зборника; песме су му превођене на ромски, италијански, румунски и грчки језик; вишеструко награђиван; живи и ради у Београду.

Марковић Лела (1971, Призрен) дипломирани правник; пише кратке приче, поезију и прозу (за децу и за одрасле), романе; објавила је: „У потрази за собом“ (1997, поезија), „Епилог“ (1999, поезија), „Српски Јерусалиме“ (2001, поезија), „Срце ми лута севером“ (2002, поетски текстови за музику), „Калдрмом ка југу“ (2004, роман), „Радосница“ (2005, поезија и проза за децу), „Шта је љубав“ (2006, поезија), „Бајке за лаку ноћ“ (2008, проза за децу), „Срменица“ (роман) 2008, „Призрене стари“ (2012, антологија, приређивач са Радмилом Стојковић Кнежевић), „Заветне песме“ (2013, поезија), „Призренски поменик“

(2015, хрестоматија, приређивач), „Ткачи сребра“ (2016, роман), „Давид и Голијат и још 19 старозаветних прича у стиху за децу“ (2017, поезија за децу), „Шта то песму мори“ (2017, сонетни венац са Ђорђем Чукаловићем), „Читај како су написали“ (2018, поезија за децу), „Краљ Петар Први у Призрену“ (2018, поема и проза); заступљена у бројним зборницима и антологијама; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије и потпредседник Књижевног друштва Косова и Метохије; живи у Београду.

Марко-Мусинов Снежана (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – компјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле, афоризме, хаику, есеје, критичке осврте; објавила збирку песама „Заустављен ток“ (2018); заступљена у преко шездесет зборника; сарађује са часописима; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

Марнок Зор (Марковић Зоран, 1976, Крагујевац), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Крагујевцу.

Мартиновић Р. Слободан (1965, Лазаревац), доктор правних наука и дипломирани дефектолог; пише кратке приче, поезију, афоризме, хумореске и драмске текстове; објавио четири збирке песама: „Једноставне песме“ (2004), „Јасне ствари“, (2016), „Записи о ВВ“ (2017) и „Грозница“ (2018); објавио око тридесет стручних књига; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; живи у Лазаревцу.

Марчета Светозар, пише кратке приче.

Мијајловић Душан Адски (1953, Суви До, Блаце), пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу,

хаику, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; објавио збирке песама „Несаницом до истине“, „Једино признајем своје распеће“, „ОЧИГЛЕДНО“, збирке прича „Калигула на кестеновом листу“, „Трошење сна“, „Трошење страха“ и „Трошење (не)моћи“, „Рам за црно – беле слике“, збирке хаику поезије „Крчаг за росу“, „Стварност“, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама и зборницима; награђиван преко сто седамдесет пута; живи у Нишу.

Милаш Тијана (1991), пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Београду.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима прозе и поезије (електронским и штампаним); сарађује са часописима; објавила књиге песама „Шапутања душе“ (2002) и „Завет“ (2018), књигу прича на дијалекту „Домишљарци“ (2018); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

Милетић Милица (1955, Вишеград), магистар менаџмента; пише прозу, поезију и прозу за децу; књига прича „Људи који не постоје“ (2018); сарађује са часописима; заступљена у бројним зборницима и антологијама; превођена на енглески; награђивана; живи у Сарајеву.

Миликишић Милијана (1972, Нова Градишка), новинар; пише кратке приче и романе; живи у Београду.

Митровић Н. Жељко (1970, Београд), дипломирани правник; пише кратке приче, афоризме и есеје; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; живи на Умци.

Морић Кинкел Един (1967, Чапљина), лекар; пише приче и песме (на српском и шпанском језику); објавио

књигу песама „Приче о сјенама“ (2015); заступљен у зборницима; живи у Шпанији.

Мрвош Маријана (1968, Огулин); дипломирани економиста; пише кратке приче и поезију; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи и ради у Загребу.

Мрђен Александар (1969, Тузла), лекар; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљен у тематским зборницима и антологијама; живи у Новом Саду.

Незировић Сенахид (1963, Тузла), дипломирани филолог (југословенске књижевности и српскохрватски језик); пише поезију, прозу, есеје и критике, преводи; добитник је бројних књижевних награда; књиге: „Церемонијал“ (1985, песме), „Таксират“ (1998, приче), „Класићи“ (2011, роман); сарађује са часописима; преводи с руског, енглеског, словеначког, и македонског; живи у Лукавцу (Босна и Херцеговина).

Ненадић Вида Ненадић Вида (1964, Ужице), дипломирани агроном; пише кратке приче, песме и романе; пише на српском и енглеском; сарађује с многим часописима; заступљена у зборницима и антологијама; награђивана; објавила збирке песама „Прашина од заборав“ (2007), „У измаглици сећања“ (2007), „Копча (2009)“, „Ако сам само мисао – If I am just a thought“ (2010), „Шака песка у времену“ (2012) и роман „Zoo Called London“ (2008); превођена на бугарски, македонски и немачки; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Лондону.

Нешић Петра (1991, Ниш), дипломирани инжењер електронике, мастер инжењер машинства; заступљена у бројним зборницима прича; награђивана; живи у Нишу.

Николетић Мићуновић Бојана (1956, Београд), преводилац; пише кратке приче, афоризме, цртице, есеје, приче за децу; објавила: „Појмови – псеудонаучно дело“ (16 псеудонаучних текстова из области психосоциологије са илустрацијама, 2002), „Градске приче“ (кратка проза, 2015), „Минти, Ноло и остали (мале приче о псима и мачкама, књига за децу, 2015), „Јесен/зима 2015/16“ (афоризми и слично, 2016), „Поза, пресек и став“, (кратке приче, 2016, електронско издање 2017), „Сањај, Марело“ (кратке приче, 2017, електронско издање); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Николић Зоран Мали (1957, Ђакус код Прокупља), пише кратке приче, афоризме, поезију, поезију за децу и хаику; хаику објављивао у иностранству; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу и Ђакусу.

Николић Сара (1997, Београд), пише кратке приче; живи у Београду.

Новковић Валентина (1973), професор руског језика и књижевности; пише поезију, кратке приче, бави се превођењем и писањем осврта; објавила збирке песама „Безвременно“ (2014) и „Кап на суш“ (2018); поезију објављује у часописима и листовима, као и у многим заједничким зборницима; песме су јој превођене на енглески, руски, македонски и бангла језик; награђивана; живи Београду.

Ораховац Аида (1985, Подгорица), дипломирани економиста, пише кратке приче, поезију и прозу; живи у Подгорици.

Османчевић Динко (1971, Бањалука), пише сатиричне, (научно) фантастичне, крими приче, афоризме, колумне; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; објавио збирку афоризама „Велики прасак“ (2019); вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

Павић Иван (1960, Београд), магистар сликарства; пише кратке приче, хаику и хаибуне; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; живи и ради у Београду.

Павловић Јован Јона, пише кратке приче; живи у Краљеву.

Палић Михајло, инжињер хране; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Паноска Снежана (1955, Струмица); дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију, прозне текстове, приповетке и песме за децу; објавила пет збирки поезије „Песни од мојата душа“, „Илјада звезди“, „Слики од живота“, „Животен копнеж“ и збирку за децу „Брзозоборливо“; песмама заступљена у многим зборницима у Северној Македонији, као и у бившим југословенским републикама и Бугарској; награђивана; живи у Прилепу.

Пантелић Новаковић Љиљана, пише песме, приче, путописе, есеје, књижевне критике, романе; заступљена у око сто зборника; вишеструко награђивана; живи и ради у Београду.

Панеш Урош (1989, Крагујевац), Мастер конзерватор и рестауратор; пише песме, афоризме и кратке приче; заступљен у домаћим и страним збиркама и зборницима; сарађује са штампаним и електронским часописима; живи у Београду.

Паулсен Драгана (1981, Бихаћ), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Ослу.

Пејовић Дамјан (1977, Београд), преводилац с румунског; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Перовић Љубица (1958, Београд), наставник виолине; пише кратке приче и поезију; заступљена у бројним зборницима; награђивана за кратку причу; живи у Београду.

Петровић Братимир (1961), дипломирани политиколог; сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима песама и прича; живи у Кладову.

Петровић Милица (1993, Шабац), мастер филологије (српска књижевност); пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана, живи у Шапцу.

Петровић Ненад, менаџер; пише кратке приче, песме и хаику; објавио књиге поезије „Пчеларење у тихом пределу“ (2017) и „Штрчања и друге песме“ (2019); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Пешев Божидар (1946, Скопље), магистар антропологије; пише кратке приче, афоризме, песме, романе, драме, уметничке бајке, сатиру, позоришне комаде за децу и младе, књижевне критике; објавио је двадесет и четири књиге прича, песма и романа за децу и за одрасле, афоризама: „Мала башта песама“ (1991, поезија за децу), „Зу-ленде или сањарприче“ (1993, приче за децу), „Испод свиленог плашта“ (1994, поезија за децу), „Најлепше речи“ (1994, поезија за децу), „Стаклена лопта“ (1996, роман за децу), „Одростање до смрти“ (1997, роман), „Чуварприча и његово благо“ (2000, приче за децу), „Сећања“ (2000, поезија), „Легенда о Водгори“ (2000, роман за младе), „Враголије и чаролије“ (2003, поезија за децу), „Књигочувар у контејнеру“ (2003, сатира, под псеудонимом Стефан Ј. Божић), „Чуваре планете Акраш“ (2006, роман за децу), „С неба“ (2008, басне), „Бисер приче и легенде“ (2009), „Премрежавања“ (2010, поезија), „Пчела на шљивином цвету“

(2011, хаику поезија, „Кашика и дуга“ (2013, поезија), „Необичан дан“ (2013, недовршена прича за децу), „Магарећа симфонија“ (2015, афоризми, 2015), „Зима у Прованси“ (2015, роман), „Кад је гуска била крушка“ (2016, мешовита књига за децу), „Приче из чаробне земље“ (2017, приче за децу), „Путевима сновиђења“ (2017, поезија), „Звездане птице“ (2018, поезија за децу); заступљен у многим зборницима, панорамама и антологијама; сарађује са часописима; живи у Београду.

Поподић Драган (1961, Зрењанин), дипломирао на Факултету политичких наука, на смеру новинарство; пише кратке приче, песме, афоризме, драме; објавио књиге: „Грчка трилогија“, „Свакодневно када мрем“, „Што се не би мјесец јео“/„Sose luna ma te has“ (књига дечје поезије, заједно са Иваном Тоскићем), „Рјечник ромске душе“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи и ради у Тивту.

Поповић Зора (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче и романе; објавила роман „Град низ брдо“ (2015), као и наставак истоименог романа „Град низ брдо 2“ (2018); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

Поповић Марко (1993, Београд), студент права; пише приче и романе; објавио збирку прича „Свет неизречених“ (2017) и роман „Путокази очовечења“ (2018); живи у Београду.

Пујић Никола (1997, Зајечар), студент српског језика и књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима (штампаним и електронским); награђиван, живи у Београду.

Раденковић Митровић Верица (1951, Пирот), психолог у пензији; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима кратких прича и поезије; живи у Нишу.

Радић Миле (1976, Нови Сад), трговац; пише кратке приче и фантастику; заступљен у зборницима; живи у Гардиновцима, у општини Тител.

Радовановић Владимир (1964, Чачак), поштански техничар; пише кратке приче и позоришне текстове; објавио збирке кратких прича „Недовршено“ (2016), „Плес жене лептира“ (2018) и „Таштина празнине“ (2019); заступљен у зборницима; живи у Чачку.

Радојевић Миро (1962), пише прозу; објавио роман „Рат идола“ (2016); вишеструко награђиван за приче; живи у Врбасу.

Радуловић Сања (1975, Тешањ), програмер; пише кратку прозу, поезију и хаику; објављене књиге: „Лепет крила мајке птице“ (поезија, 2015), „Прстохват маслачка“ (поезија, 2017), „Номад на штиклама“ (кратка проза, 2018); сарађује са часописима; заступљена у више од четрдесет зборника; песме су јој превођене на бугарски језик; награђивана у земљи и иностранству; живи у Добоју.

Раичевић Марина (1968, Пирот), дипломирани филолог (енглески језик); пише афоризме, и поезију за децу и приче; књиге „Афоризми и још понешто“, „Споменар једне учитељице“ и „Лалилинт“; бави се енигматиком; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бору.

Ремиковић Дражен (1985, Подгорица), новинар; пише кратке приче и песме.

Ренац Петра (1991, Ријека); мастер професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; живи у Панчеву.

Рим-Живковић Љиљана, археолог; пише кратке приче, родољубиву поезију и поезију за децу, прозу, сатиру и есеје; објавила је неколико књига, под својим именом и псеудонимима; сарађује са часописима; заступљена у бројним зборницима; вишеструко награђивана у земљи и иностранству; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Ристић Ивана (1967, Београд), преводилац, професор енглеског језика и књижевности, пише кратке приче; живи у Београду.

Ристић Ј. Драган (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хаиђина“ (1995), „Бубице у глави“ (2000), „Пчела у целофану“ (2001), „Цврчак у саксији“ (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли“ (2008) и „Испод црте“ (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале“ (2003), „Вреди се помучити“ (2004), „Инсерт“ (коауторски, 2004), „ПреЗЕНТ Анегдоте“ (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће“ (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче“; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина“ из Ниша; хаику му је превођен на четрнаест језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче, поезију, есеје и приказе; објавила је десет књига поезије, а неке од њих су: „Ноћ је праштање своје“ (2000), „Свитање је лет боје“ (2007), „Ноћи наше, услуга“ (2008), „Тишина разликује све-

тлости" (2010), „Облачна птица" (2011), „Годишња доба речи" (2012), „Измишљотина ватре" (2013), „Осмаатрачница двадесет првог века" (2019); заступљена у бројним зборницима и неколико антологија; сарађује са часописима; преводи поезију са енглеског; песме су јој преведене на енглески, француски и македонски језик; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва; живи у Земуну.

Ружић Л. Весна, пише приче, кратке приче, драме; живи у Параћину.

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови" (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник" (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме" (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича" (2002, сатиричне приче), „Пољима мака" (2003, песме), „Мали Париз" (1994), „Огледало душе" (2004, песме), „Трилинг асова" (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу" (2007, песме), „Један живот" (2007), „Песник Ник и песникиња Иња" (2007, песме), „Решење квадратне једначине" (2011, роман), „Ово би свака жена волела" (2011, песме), „Што те они не штампају: личан/ин – није од локалног значаја" (2013, цртице и записи), „Нова драма – драма XX века" (2013, драма), „Јужњаци – (Кад ће зора? Ноћ не волим!)" (2015), „Шабачка спортска размишљања" (спортски записи, песме и афоризми, 2016), „Андрићев тајанствени свет – О Иви Андрићу се прича – Моја је љубав велика као широки свет" (студија, 2016), „Браво Мирославе – Асоцијације приликом читања Крлежине књиге 'Заставе'" (студија, 2016), „50 година Чивијаде – Без чекања, молим" (2018); „При приче – Кренух твојим пу-

тем" (2019); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Шапцу.

Савић Марина (1977), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче, прозу и поезију; живи и ради у Лесковцу.

Сене Драгана (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности“ (1999); књиге кратких прича: „Укус живота“ (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007), „Укрштеним стазама истине“ (2008), „Сенке“ (2008, трилогија збирки кратких прича); заступљена у преко четрдесет зборника кратких прича; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књиге драма: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу имејд арта „Мала ноћна пошта“ (2009); аутор је CD-ROM-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко седамдесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; вишеструко награђиван; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; живи у Крагујевцу.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941, Салаш код Неготина), магистар архитектуре; објавио тридесет и осам књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учиниола си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“, „И Бог човек јесте“, „Мокрањчеви дани песмом пребирани“, „Теорија рата“, „Жена од кованог гвожђа“, „Узидане сенке“, „100 сонета – ‘шеста’ страна света“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Паризу и Београду.

Станкић Миланка (1964, Стара Моравица), професор српског језика; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Суботици.

Станојевић Јела (1973, Ивањица), педагог; пише кратке приче и песме за децу и одрасле; сарађује са часописима, заступљена у зборницима прича.

Станојевић Тања (1981, Бор), професор француског језика и књижевности; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима кратких прича и поезије; живи у Бору.

Стојановић Александар (1994, Лесковац), завршио Факултет безбедности Универзитета у Београду; пише кратке приче и приповетке; сарађује са часописима; живи у Београду.

Стојковић Мирић Јелена (1972, Лозница (Драгинац)), наставница ликовне културе; пише кратке приче, поезију и прозу; заступљена у зборницима; сарађује са књижевним часописима; живи у Београду.

Субашић Вернес (1984, Зеница); магистар филолошких наука; пише кратке приче; награђиван; живи у Зеници.

Субашић Нермина (1998, Тузла), студент стоматологије; пише кратке приче и романе; објавила роман „Злочин и опрост“ (2016); заступљена у зборницима прича; награђивана; живи у Сарајеву.

Темуновић Соња (1966, Суботица), лекар; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Палићу.

Теодор Стефан (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; објавио књигу „Паланачки пси“ (2018); сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

Терентић Љиљана (Београд), завршила средњу економску школу; пише кратке приче и песме; вишеструко награђивана; живи у Смедереву.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Томић Маја (1961, Београд), графички дизајнер; пише кратке приче; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Тривичевић Субашић Сњежана (1981, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; награђивана; живи у Зеници.

Трнинић Сања, пише кратке приче.

Тушаковић Илић Влада, пише кратке приче, прозу и поезију; објавио више књига песама и прозе; члан УКС; живи у Смедеревској Паланци и Јагодини.

Ћосин Сима (1950, Србобран), библиотекар у пензији; пише кратке приче, песме и романе; објавио је два ро-

мана „Слепачки сокак“ (2015) и „Кућа на продају“ (2016) као и књигу песама „Клошар љубави“ (2017); награђиван; живи у Србобрану.

Ђосић Милорад Ђоса (1939, Београд), дипломирани правник у пензији; пише кратке приче, афоризме, епиграме и сатиричне приче; заступљен у бројним зборницима прича, вишеструко награђиван; живи у Београду.

Ђосовић Мирослав, музичар; пише кратке приче, афоризме, сатиричну поезију; објавио две књиге сатире: „И боравак је овде ограничен“ (2013) и „Економско пропали подрум“ (2018); награђиван; живи у Београду.

Урекар Марјан (1975, Нови Сад), доктор техничких наука, пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Ферхатбеговић Марица (1959, Живинице, Босна и Херцеговина), наставник матерњег језика и књижевности; пише кратке приче и песме; песмама и причама заступљена је у бројним зборницима; вишеструко награђивана; живи у Живиницама.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник, пише кратке приче, поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Франчић Фрањо (1958, Љубљана), завршио Вишу школу за социјалне раднике; песник, прозаиста, писац за децу и драмски писац; пише кратке приче, песме, драмске текстове, радио-драме, романе, сценарија, радиографске игре, сатиру; аутор је више од 50 књига – романа, збирки кратких прича, песничких збирки, драмских текстова и радио-драма, као и књига за децу и омладину, као што су „Еготрип“ (1984, приче), „Домовина бледа мати“ (1986, роман), „Не“ (1986, кратке приче), „Јеб“ (1988, роман), „Milostni strel – Orgija“ (1989, кратка проза), „Klovnova obzorja“ (1990, песме), „Sovrašтво“ (1993, роман), „Začasno osvo-

bojeno ozemlje" (1992, песме), „Беле смрти" (1994, кратка проза), „Male vojne" (1994, кратка проза), „Poševni stolp v Pisi" (1995, кратка проза), „Шкорпионова балада" (1995, роман), „Dobro jutro Charles Bukowski!" (збирка еротских прича), „Hvalnica sončnicam" (2002, књига за децу), „Ljubezni in sovraštva" (2002), „Za vse boš plačal, Ne spominjam se" (2006, кратка проза), „Ledeni ogenj resničnosti" (2006, роман), „Kje se skrijejo metulji pred dežje" (2009), „Ниро" (2010), „Домовина бледа мати" (2012), „Слепе улице" (2013), „Ожарила си ми срце" (2016), „Разврат самоће", „Волео бих да зауставим време"; заступљен у антологијама; превођен је на многе језике (32 превода на десет страних језика), посебно на немачки; добитник је више од тридесет награда; живи у Сечовљу.

Халиловић Амела (1990, Тутин), дипломирани филолог; пише поезију и прозу; објавила збирку кратке прозе „Песак" (2018); сарађује са часописима; живи у Тутину.

Херц Ива (псеудоним), (1986, Крагујевац), мастер учитељ; пише песме и кратке приче, награђивана; живи у Крагујевцу.

Хоџић Нумић Санела (1979, Сарајево), магистар правних наука; пише кратке приче; живи у Сарајеву.

Хрнчић Мидхат (1947, Кључ) виши књижничар; пише кратке приче, песме, епиграме, афоризме, загонетке, песме за децу, хаику, танке, игроказе, приповетке, бајке; објавио је 22 збирке стихова и прозе; заступљен у преко седамдесет зборника, избора и антологија; стихови су му превођени на енглески, немачки, италијански, румунски, словеначки, јапански; награђиван; живи у Санском Мосту.

Цакић Света (1957), економиста; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; живи у Параћину.

Цветковић Милорад (1951, Лесковац), новинар; пише кратке приче и романе; објавио збирку кратких прича „Чоколадни зец“, роман „Варљиво плаво“ и збирку поезије „Радничко срце“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и у неколико антологија, као и у антологији светске социјалне лирике; вишеструко награђиван за поезију; живи у Лесковцу.

Цвијић Павле Пајо (1950, Бакић), пензионер; пише кратке приче; књиге „Импулс жељан засјати“ и „У освит живота“ (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

Цековић Ана (1977, Макарска), професор немачког језика; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима прича и песама; сарађује са часописима; живи у Дарувару.

Чворовић Марија (1988, Пљевља), магистар економских наука; пише кратке приче; живи у Подгорици.

Шарац Миленко (1959, Пљевља), дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију, сатиричну поезију, хаику и афоризме; објавио књиге поезије: „Позни откоси“, „Кућа на далеком брду“ (хаику), „Повратак кући“, „Умножавање страха“, као и књиге афоризама: „Рафална паљба“, „Пописивање жртава“, „Пријеки суд“; заступљен у више зборника и антологија; члан је Удружења књижевника Црне Горе и Хаику удружења Србије и Црне Горе; живи у Пљевљима.

Шегрт Мања (1974, Загреб), новинар и преводилац; пише кратке приче; живи у Загребу.

Шолкотовић Снежана (1962, Кладово), професор разредне наставе; пише поезију и прозу; објавила је четрнаест књига за децу и одрасле: „Песма је мој живот“, „Од срца срцу“, „У знаку љубави – Сурове судбине“, „Извор

живота“, „Кад проговори душа“, „Шапат ветра“, „Дечја заврзлама“, „Зврчка“, „Смицалице“ (двојезична збирка, српско-енглеска), „Хоризонти љубави/ Horizons of love“; заступљена у многобројним зборницима и антологијама; песме су јој превођене на бугарски, енглески, арапски и македонски језик; награђивана у земљи и иностранству; сарађује са часописима; живи у Корбову.

Штетих Јелена, пише кратке приче.

Штимац В. Наташа (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сремској Митровици.

Штрбац Никола (1975, Дрвар), дипломирани инжењер шумарства; пише кратке приче; заступљен у зборницима прича; живи у Дрвару.

АЛ' БАШ НАЈКРАЋА
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА XVIII КОНКУРСА
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

(Приредио Ђорђе Оташевић)

1. издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма“, Београд
<i>Штампа</i>	„Пресинг“, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-736-5

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4/.42-36(082.2)

821.163.41-36(082.2)

Ал' баш најкраћа : Најлепша остварења са XVIII конкурса за најкраћу кратку причу / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2019 (Младеновац : Пресинг). – 226 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 328)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 197–226.

ISBN 978-86-7974-736-5

COBISS.SR-ID 279945484